

T.C

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SINIFTAKİ DUYGULARININ VE
SINIF İÇİ AİDİYET DUYGUSUNUN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ

Hazırlayan

Burak GÜLDEN

İlköğretim Ana Bilim Dalı

Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

1. Prof. Dr. Sedat YAZICI

2. Yrd. Doç. Dr. Sevim GÜVEN

TOKAT-2013

İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SINIFTAKİ DUYGULARININ VE
SINIF İÇİ AİDİYET DUYGUSUNUN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ

Tezin Kabul Ediliş Tarihi: 26/06 2013

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

İmzası

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Tahsin İLHAN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Sevim GÜVEN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Fatma BUDAK

Bu tez, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun
...../...../..... tarih vesayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul
edilmiştir.

Enstitü Müdürü:

T.C.

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak toplanıp sunulduğunu, bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçlara atıf yaptığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

(.../.../2013)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin

Adı ve Soyadı

Burak GÜLDEN

İmzası

ÖNSÖZ

Öğrencilerin sınıfına olan aidiyet duygularını tesis etmek öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin en önemli görevlerinden biridir. Sınıf içi aidiyet duygusu yüksek öğrencilerin, okulu terk etme, şiddet içerikli davranışlar gösterme, okul eşyasına, arkadaşlarına ve öğretmenlerine zarar verici davranışlarda bulunma olasılıkları azalmaktadır. Bu açıdan öğrencilerin sınıfa olan aidiyetlerini sağlayacak anlamlı, zorlayıcı ve tatmin edici zihinsel çalışmalar sunulmalıdır. Bu nedenle araştırma, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin sınıf içi aidiyet duygularını etkileyen faktörleri incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın bütün aşamalarında her türlü yardımını eksik etmeyen çok değerli tez danışmanlarım Prof. Dr. Sedat YAZICI ve Yrd. Doç. Dr. Sevim GÜVEN'e ve arkadaşım Osman KOÇAK' a saygı ve minnet dolu teşekkürlerimi sunarım. Uygulamalarım sırasında bana yardımcı uygulama yaptığım tüm okulların değerli müdürlerine, öğretmenlerine ve öğrencilerime teşekkür ederim.

Tez çalışmam sırasında kendilerini sürekli yanımda hissettiğim, maddi ve manevi destek veren sevgili annem Saliha GÜLDEN ve sevgili babam Halis GÜLDEN' e teşekkür ederim.

Burak GÜLDEN

ÖZET

Bu çalışmanın amacı ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin sınıftaki duygularının ve sınıf içi aidiyet duygusunun çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini 243'si kız, 257' si erkek toplam 500 ilkokul 4. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmada ilkokul 4.sınıf öğrencilerin sınıf içi aidiyet duygularını çeşitli değişkenler açısından incelemek amacıyla, Olumlu-Olumsuz Duygu ölçeği, Benim Sınıfım Envanteri, Aidiyet Duygusu Ölçeği ve Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizlerinde frekans, yüzde, parametrik olan Bağımsız grup(t -Testi) , Tek Yönlü Varyans (ANOVA) testi, Regresyon ve Korelasyon analizine yer verilmiştir. Anket, araştırmacı tarafından katılımcılara ulaştırılmış olup anketlerin dönüşümü araştırmacı tarafından sağlanmıştır.

Araştırma sonucunda İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin aidiyet duygularını etkileyen bir çok faktör olduğu tespit edilmiştir. Öğrencinin sınıfta beslediği olumlu ve olumsuz duygunun, sınıfı benimsemenin, öğrencinin akademik öz yeterliliğinin, sınıf mevcudunun, sınavlarda yaşanan kaygının öğrencilerin aidiyet duygularını etkilediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Olumlu-Olumsuz Duygu, Sınıf İçi Aidiyet Duygusu, Bağlılık, Akademik Öz Yeterlilik

ABSTRACT

Primary aim of this study is to identify the factors of 4. Grade students' sense of belonging in the classroom that affect the study. Primary aim of this study is to identify fourth students in the class in terms of a variety of variables to examine feelings and a sense of belonging in the classroom that affect the study. The research sample is composed of 243 girls, 257 boys who are fourth student of a total of 500 primary school seniors. In the study in order to determine the factors that affect their sense of belonging of 4th year primary school students in the classroom, Positive-Negative Affect Scale, My Class Inventory, Sense of Belonging Scale and the Academic Self-Efficacy Scales were used. In the analysis of given data, frequency, percent, Parametric Independent group (T-test) and one of Variance (ANOVA), Regression Analysis and Pearson Correlation test are given. The questionnaire has been sent to participants by the researcher and returning questionnaire is provided by the researcher.

As a conclusion, lots of factors have been found affecting the sense of belonging of 4 Grades. It is founded that Positive and negative emotions fostered by the student in the classroom, enjoying class-atmosphere, the student's academic self-sufficiency, class size, exam anxiety affect students' sense of belonging.

Keywords: Positive and Negative Affect, Classroom Sense of Belonging, Commitment, Academic Self-Sufficiency

İÇİNDEKİLER

ETİK SÖZLEŞME.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLO LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ.....	xi
1.GİRİŞ.....	1
1.1.Problem Durumu.....	1
1.2.Araştırmanın Konusu.....	5
1.3.Araştırmanın Amacı.....	5
1.4.Araştırmanın Önemi.....	7
1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları.....	7
1.7.Araştırmanın Varsayımları.....	8
1.7.Tanımlar.....	8
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	9
2.1. Duygu.....	10

2.2. Aidiyet Duygusu.....	11
2.3. Aidiyet Duygusu ile Kavramlar.....	13
2.4. Sınıf İçi Aidiyet Duygusunu Etkileyen Etmenler.....	15
2.4.1. Sınıf Ortamının Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi.....	16
2.4.2. Öğrencinin Akademik Öz Yeterliliğinin Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi.....	18
2.4.3. Öğretmen-Öğrenci İlişkisinin Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi.....	20
2.4.4. Öğrencilerinin Akranlarıyla Olan İlişkisinin Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi.....	24
2.4.5. Öğrenci-Aile İletişiminin Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi.....	28
2.4.6. Sosyal Etkinliklerinin Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi.....	33
2.4.7. Sınıftaki İletişimin Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi.....	36
2.4.8. Sınıftaki Demokratik Ortamın Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi.....	37
2.4.9. Disiplin Ortamının Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi.....	39
2.4.10. Okul İkliminin Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi.....	40
3. YÖNTEM.....	44
4.1. Araştırmanın Modeli.....	44
4.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	44
4.3. Verilerin Toplanması.....	46
4.4. Verilerin Analizi.....	48
4. BULGULAR.....	49

4.1.1. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Olumlu Duyguların Cinsiyete Göre Anlamlı Farklılaşma Göstermekte midir? 1.1. Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	50
4.1.2. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Olumlu Duyguların Sınavlarda Yaşanılan Kaygılara Göre Anlamlı Farklılaşma Göstermekte midir? 1.2 Alt Problemine İlişkin Bulgular....	51
4.1.3. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Olumlu Duyguların Sınıf Mevcuduna Göre Anlamlı Farklılaşma Göstermekte midir? 1.3. Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	52
4.2.1. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Olumsuz Duyguların Cinsiyete Göre Anlamlı Farklılaşma Göstermekte midir? 2.1. Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	53
4.2.2. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Olumsuz Duyguların Sınavlarda Yaşanılan Kaygılara Göre Anlamlı Farklılaşma Göstermekte midir? 2.2. Alt Problemine İlişkin Bulgular.	54
4.2.3. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Olumsuz Duyguların Sınıf Mevcuduna Göre Anlamlı Farklılaşma Göstermekte midir? 2.3. Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	55
4.3.1. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Benim Sınıfım Algısının Cinsiyete Göre Anlamlı Farklılaşma Göstermekte midir? 3.1. Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	56
4.3.2. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Benim Sınıfım Algısının Sınavlarda Yaşanılan Kaygılara Göre Anlamlı Farklılaşma Göstermekte midir? 3.2. Alt Problemine İlişkin Bulgular.	57
4.3.3. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Benim Sınıfım Algısının Sınıf Mevcuduna Göre Anlamlı Farklılaşma Göstermekte midir? 3.3. Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	58
4.4.1. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Aidiyet Duygusunun Cinsiyete Göre Anlamlı Farklılaşma Göstermekte midir? 4.1. Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	59
4.4.2. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Aidiyet Duygusunun Sınavlarda Yaşanılan Kaygılara Göre Anlamlı Farklılaşma Göstermekte midir? 4.2. Alt Problemine İlişkin Bulgular....	59

4.4.3. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Aidiyet Duygusunun Okul Mevcuduna Göre Anlamlı Farklılaşma Göstermekte midir? 4.3. Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	60
4.5.1. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Algısının Cinsiyete Göre Anlamlı Farklılaşma Göstermekte midir? 5.1. Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	61
4.5.2. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Algısının Sınavlarda Yaşanılan Kaygılara Göre Anlamlı Farklılaşma Göstermekte midir? 5.2. Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	61
4.5.3. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Algısının Sınıf Mevcuduna Göre Anlamlı Farklılaşma Göstermekte midir? 5.3. Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	62
4.6.1. Olumlu- Olumsuz Duygu Ölçeği, Benim Sınıfım Algısı, Aidiyet Duygusu Ölçeği ve Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Algısı Arasında Anlamlı Bir İlişki Var Mıdır? 6.1. Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	63
4.7.1. Olumlu Duygular, Benim Sınıfım Algısı, Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Algısı Sınıf İçi Aidiyet Duygusunu Anlamlı Bir Şekilde Yordamakta Mıdır? 7.1. Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	64
5. TARTIŞMA.....	66
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	70
6.1. Sonuç.....	70
6.2. Öneriler.....	75
KAYNAKÇA.....	77

EKLER.....	85
EK-1. Uygulama Veri Toplama Aracı.....	87
EK-2. Araştırma İzni.....	90
EK-3. Özgeçmiş.....	91

TABLO LİSTESİ

3.1.Öğrencilerin Demografik Bilgiler Göre Dağılım.....	43
4.1.İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Olumlu Duyguların Cinsiyete Göre Anlamli Farklılaşma Durumu.....	53
4.2. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Olumlu Duyguların Sınavlarda Yaşanılan Kaygı Durumuna Göre Anlamli Farklılaşma Durumu.....	55
4.3. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Olumlu Duyguların Sınıf Mevcuduna Göre Anlamli Farklılaşma Durumu.....	57
4.4.İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Olumsuz Duyguların Sınıf Cinsiyete Göre Anlamli Farklılaşma Durumu.....	58
4.5. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Olumsuz Duyguların Sınavlarda Yaşanılan Kaygı Durumuna Göre Anlamli Farklılaşma Durumu.....	59
4.6. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Olumsuz Duyguların Sınıf Mevcuduna Göre Anlamli Farklılaşma Durumu.....	60
4.7. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Benim Sınıfım Algısının Cinsiyete Göre Anlamli Farklılaşma Durumu.....	61
4.8. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Benim Sınıfım Algısının Sınavlarda Yaşanılan Kaygı Durumuna Göre Anlamli Farklılaşma Durumu.....	62
4.9.İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sınıf Mevcuduna Göre Anlamli Farklılaşma Durumu.....	62

4.10. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Aidiyet Duygusunun Cinsiyete Göre Anlamli Farklılaşma Durumu.....	63
4.11. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Aidiyet Duygusunun Yaşanılan Kaygı Durumuna Göre Anlamli Farklılaşma Durumu.....	64
4.12. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Aidiyet Duygusunun Sınıf Mevcuduna Göre Anlamli Farklılaşma Durumu.....	65
4.13. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Algısının Cinsiyete Göre Anlamli Farklılaşma Durumu.....	65
4.14. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Algısının Sınavlarda Yaşanılan Kaygı Durumuna Göre Anlamli Farklılaşma Durumu.....	66
4.15. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Algısının Sınıf Mevcuduna Göre Anlamli Farklılaşma Durumu.....	67
4.16. Olumlu- Olumsuz Duygu Ölçeği, Benim Sınıfım Algısı, Aidiyet Duygusu Ölçeği ve Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Algısı Arasında Anlamli Bir İlişki Durumu.....	68
4.17. Olumlu- Olumsuz Duygular, Sınıf İçi Aidiyet Duygusunu Anlamli Bir Şekilde Yordamakta Mıdır?.....	69
4.18. Benim Sınıfım Algısı, Sınıf İçi Aidiyet Duygusunu Anlamli Bir Şekilde Yordamakta Mıdır?.....	70
4.19. Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Algısı, Sınıf İçi Aidiyet Duygusunu Anlamli Bir Şekilde Yordamakta Mıdır?.....	71

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

ADÖ : Aidiyet Duygusu Ölçeği

Akt : Aktaran

ASÖYÖ : Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Ölçeği.

BSE : Benim Sınıfım Envanteri

SBÖ : Sınıfa Bağlılık Ölçeği

f : Frekans

% : Yüzde

I.BÖLÜM

1.GİRİŞ

İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin sınıftaki duygularının ve sınıf içi aidiyet duygusunun çeşitli değişkenler açısından incelemek amacıyla yapılan araştırmanın bu bölümünde; problem durumuna, araştırmanın amacına, araştırmanın önemine, sınırlılıklara ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Çocuklar zamanlarının büyük bir bölümünü sınıfta arkadaşları ve öğretmenleriyle geçmektedir. Bu nedenle sınıf çocukları hayatında önemli bir yer teşkil etmektedir. “Sınıfta değerli olduğunu hisseden çocuk öğrenmeye karşı psikolojik bir yatırım yapar” (Şişman, 1994, s. 33). Böylece sınıfta arkadaşları ve öğretmenleri arasında bulunmaktan gurur duyar. Sınıfın öğrencinin gurur duyabileceği yer olabilmesi için öğrencinin sınıfta kendini ait hissedebilmesi gerekir. “Öğrencinin sınıfına ait hissedebilmesi içinde öğretmeni ve sınıftaki akranlarıyla yaşadığı olumlu ilişki, sınıftaki ortamdan zevk alması, sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklere aktif katılımı, sınıftaki demokratik ortam ve okul yönetimin uygulamaları etkilidir” (Gezer, 2005, s. 46).

Öğrencinin sınıfta kendini ait hissedebilmesi duyuşsal, davranışsal ve bilişsel gelişimine olumlu katkısı vardır. “Öğrencinin mutlu olduğu kendini ait hissedebildiği sınıfta; destekleyici bir öğrenme ve öğretme çevresinin düzenlediği, öğretmen ve öğrencilerin gereksinimi karşılandığı, yarışma üzerinde yoğunlaştığı, karşılıklı dostluk,

sevgi ve güven ortamının oluşturulduğu, başarı için gereken her şeyin yapıldığı tespit edilmiştir” (Şişman, 1994, s. 33).

Sınıf içi aidiyet duygusunun yüksek olabilmesi için öğrencinin sınıfta değerli olduğunu hissetmesi gerekir. Arkadaşları tarafından değerli oldukları hisseden çocuklar, kendilerine olan güvenleri gelişir. Cüceloğlu’na (1999) göre bu güven duygusu öğrencilerin sınıfa olumlu bir iletişim kurmasını sağlar. Arkadaşlarıyla iyi bir iletişim kuramayan öğrenci sınıf içinde yalnız ve huzursuz olur. Böyle bir durum öğrencinin sınıftan soğumasına neden olur. “Sınıfa uyum sağlamakta güçlük çeken öğrencilerin belirlenmesi, öğrencilerin sınıfa olan aidiyetlerini arttırmanın ilk koşulunu oluşturur” (Kuzgun, 1997, s. 43). Sınıfta kabul görmeyen çocuklar, ayrıca sosyal özgüven oluşturma fırsatını kaçırabilirler. Bu tür öğrenciler için sınıf sıkıldıkları bir yer haline gelebilir ve sonuç olarak dersten kaçabilir ve okulu bırakabilirler. Öğrenciler kendilerine saygı duyduklarını hissettikleri, eşitliğin ve kuralların açıklığını gördükleri, planlamada ve kuralların uygulanmasında söz sahibi olduklarını gördükleri okullarda öğrenciler sınıflarına bağlıdır ve daha mutludurlar.

“Öğrencinin sınıfa olan aidiyetini arttıran en önemli unsur öğretmendir” (Yılmaz, 2007, s. 4). Öğretmenler özellikle sosyal değer ve kültürün öğrencilere aktarılması ve öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişmelerinin arttırılması konusunda önemli bir role sahiptirler. “Problemleri konusunda öğrenciye yardım etmeye gönüllü, planlanmış övgü ve ödül dağıtan, öğrenciden beklentiler ile beraber öğrencinin güvenini artıran öğretmenler öğrencinin performansını dolayısıyla sınıfa olan aidiyetini arttırmaktadır” (Leonard, 2002, s. 29). Öğretmenlerin öğrenci başarısını yükseltmesi, öğrencinin aidiyetini sağlayacak çalışmalar tasarlamalarıyla mümkündür. Öğretmenler, zorluklarla karşılaştıklarında bile karlılıklarını sürdürebilecek türden çalışmalar icat ederek, öğrencileri yüksek düzeyde

motive edebilir. Öğretmenler anlamlı ve meydan okuyucu çalışmalarla öğrencilerine memnuniyet ve başarı hazzı yaşatabilir, böylece öğrencileri bilinçli, hayat boyu öğrenen bireylere dönüştürebilir ve sınıfa olan aidiyet duygusunu destekleyebilirler. Arastaman'a (2006, s. 6) göre;

Öğrenci ve öğretmen ilişkileri açısından, eğer öğretmenler :

- Öğrettiği konuyu ve öğrencilerini severse ,
- Kararlar alırken öğrencileri de katarsa,
- Onlarla ilgilenirse,
- Onları dinler ve onlara bağırmasa,
- Adil bir iletişim kurar ve destekleyici olursa,
- Öğrencileri bir birey olarak görür ve onlarla bireysel konuşursa,
- Onlarla sevinçlerini paylaşıp birlikte eğlenirse,
- Açıklamaları net ve anlaşılır bir şekilde yaparsa,
- Yardım taleplerine cevap verirse,
- Onlardan vazgeçip pes etmezse, öğrencinin sınıfa olan aidiyetine katkıda bulunmuş olur.

Öğrencinin sınıfta yaşayacağı olumlu veya olumsuz duygular öğrencinin sınıfa olan aidiyeti arasında ilişki vardır. Öğrenci sınıftaki öğretmenin dersteki yönetiminden, arkadaşlarıyla ilişkisinden, sınıftaki akademik ve sosyal ortamdan, okul yönetimi uygulamalarından, sınıftaki disiplin ortamından etkilenir. Olumlu yönden etkilenirse sınıfını daha çok benimser. Bunun sonucunda etkinliklere katılma sıklığı artar, okuldaki sosyal etkinliklere daha çok katılır, gelecekle ilgili hedeflerini açıkça belirler.

Öğrencinin sınıfa olan bağlılığı aidiyet duygusunu etkilemektedir. Sınıfın akademik, sosyal, fiziksel özellikleri öğrencilerin sınıfa olan bağlılığı üzerinde birçok

etkisi vardır. Özellikle öğrenme şartlarının kalitesi, öğrencinin sahip olduğu kaynakların zenginliği, öğrencilerin yardımlaşmasını ve birbirine güven duymasını mümkün kılan sınıf içindeki insan ilişkileri, öğretmenlerin sınıf içindeki çalışmalarında öğrenciye güvenli ve düzenli bir ortam sağlayan sınıf disiplini, öğrencinin öğrenme ve motivasyonu üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Tütüncü' ye (2007, s. 29) göre, sınıfa ait hissetmeyen öğrencilerde;

Sınıfa gürültülü bir biçimde girmek, diğer öğrencilerin üzerine yürümek ve onları iteklemek, başkalarına bağırarak, otururken sıraya vurmaya, komik olmaya çalışarak, sınıfta söz almadan konuşmak, sınıfta izinsiz dolaşmak, başkalarının dikkatini dağıtmak, sırayı dizlerle kaldırmak, şarkı söylemeye ya da mırıldanmaya başlamak, dikkat dağıtıcı sözlü ya da fiziksel gürültü yaratmak, diğer öğrencilerin çalışmasına müdahale etmek, derslere geç kalmak gibi davranışlar görülebilir.

Öğrencinin sınıfa aidiyet hissetmesi ile akademik öz yeterlilik arasında ilişki vardır (Arastaman, 2006, s. 43). Willms'e (2000) göre öğrenci sınıfta ne kadar akademik başarı hissi tadarsa sınıfa o kadar çok ait hisseder. Öğrencinin derslerinde başarılı olduğu, kendini sınıfta mutlu hissettiği bir sınıf ortamında öğrencinin kendi problemlerini çözdüğü, kendi ilgi ve yeteneklerinden farkında olduğu, sorumluluk sahibi olduğu görülmüştür. "Öğrencinin akademik öz yeterliliğinin yetersiz olduğu durumlarda öğrencilerde sınıfa ve akranlarına zarar verme, sınıfı terk etme, ödev yapmama, yalan söyleme gibi kötü alışkanlıklar edinmesine neden olduğu görülmüştür" (Özdemir, 2010, s. 45).

Aidiyet duygusu ile ilgili literatür incelendiğinde öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve duygusal gelişimini arttıran, onların sınıfa benimsemelerini sağlayan etkenler arttıkça öğrencilerin sınıfa olan aidiyetlerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yapılan aidiyet duygusu ile ilgili araştırmalarda tespit edilen ve literatürü oluşturan; sınıf ortamının sınıf içi aidiyet duygusuna etkisi, akademik özyeterliliğin sınıf içi aidiyet duygusuna etkisi, öğretmen-öğrenci ilişkisinin sınıf içi aidiyet duygusuna etkisi,

öğrenci- akran iletişiminin sınıf içi aidiyet duygusuna etkisi, öğrenci- aile iletişiminin sınıf içi aidiyet duygusuna etkisi, sosyal etkinliklerin sınıf içi aidiyet duygusuna etkisi, sınıftaki iletişimin sınıf içi aidiyet duygusuna etkisi, demokratik ortamın sınıf içi aidiyet duygusuna etkisi, disiplin ortamının sınıf içi aidiyet duygusuna etkisi ve okul ikliminin sınıf içi aidiyet duygusuna etkisi gibi faktörlerin sınıf içi aidiyet duygusunu etkilediği görülmüştür. Aidiyet duygusu ile ilgili literatür çalışmaların yoğun olarak ilkokul düzeyinde gerçekleştiği gözlemlenmiştir. Çalışmaların genellikle öğrencilerin sınıfa olan aidiyetleri ile sınıfa katılım arasında ilişki, öğrencilerin öğretmenleri ve akranları arasındaki ilişkinin aidiyet duygusuna etkisi, öğrencilerin sınıfa olan aidiyetini arttırma şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Ancak ilkokul düzeyinde yapılan araştırmaların yeterli olmadığı görülmüştür. Alanda gözlenen eksikliği katkı sağlayacağı açısından bu çalışmanın gerçekleştirilmesi ihtiyacı duyulmuştur.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin sınıftaki duygularının ve sınıf içi aidiyet duygusunun çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin sınıf içi olumlu duygu puanları cinsiyete, sınavlarda yaşanan kaygı düzeyine ve sınıf mevcuduna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
2. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin sınıf içi olumsuz duygu düzeyleri ölçümüne ait puanları ile cinsiyet, sınavlarda yaşanan kaygı düzeyleri ve sınıfın mevcuduna anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

3. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin benim sınıfım ölçümüne ait puanları ile cinsiyet, sınavlarda yaşanan kaygı düzeyleri ve sınıfın mevcuduna anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
4. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin aidiyet duygusu ölçümüne ait puanları ile cinsiyet, sınavlarda yaşanan kaygı düzeyi ve sınıf mevcuduna anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
5. İlkokul 4. sınıf öğrencileri ile akademik sosyal öz yeterlilik algısı ölçümüne ait puanları ile cinsiyet, sınavlarda yaşanan kaygı düzeyleri ve sınıfın mevcuduna anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
6. Sınıf içi olumlu- olumsuz duygular, sınıf içi aidiyet duyguları, benim sınıfım ve akademik sosyal öz yeterlilik arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
7. Olumlu- olumsuz duygular, benim sınıfım algısı, akademik sosyal öz yeterlilik sınıf içi aidiyet duygusunu anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

1.3.Araştırmanın Önemi

Öğrencilerin sınıfa aidiyetlerini artıracak anlamlı, zorlayıcı ve tatmin edici zihinsel çalışmalar sunmak, eğitimcilerin en önemli görevlerinden biridir. Bu görevler ve etkinlikler öğrencilerin sadece verilen konuya yoğunlaşacakları şekilde değil aynı zamanda zorluklarla karşılaştıklarında bile kararlılıkla devam edecekleri şekilde düzenlendiği zaman öğrencilerin sınıfa hem davranışsal hem de psikolojik açıdan aidiyetlerini arttırmalarını sağlamalarına katkıda bulunmaktadır.

Ders, ödev ve etkinliklerin içerikleriyle derin etkileşimler kuran, sınıfında mutlu olan ve kendisini sınıfın bir parçası gibi hisseden öğrencilerin istenmeyen olumsuz davranışlar göstermesi ve okulu terk etmesi ihtimali de azalmaktadır. Bu açıdan, eğitim yöneticilerinin ve politika belirleyicilerinin önündeki en önemli sorunlardan birisi

öğrencilerin sınıf içi aidiyet düzeylerini arttıracak ortam oluşturmaktır. Bu nedenle öğrencilerin sınıf içi aidiyet düzeylerini arttırmak, gerek öğrencinin gerekse de toplumun geleceği açısından önemli olmaktadır.

Bu araştırma öğrencilerin sınıfa olan aidiyetlerini arttırmasına katkıda bulunacağı için eğitim için açısından önemlidir. Öğretmenlerin öğrencileri daha iyi anlamasına, derslerde öğrencilerin aidiyetini arttıracak yöntem ve teknikler kullanmasına, öğrencileri motive edecek şekilde dersi planlamasına; eğitim yöneticilerinin öğrencilerin okuldan zevk alındığı uygulamalar yapmasına, eğitim politikacıların da öğrencilerin aidiyeti arttıracak uygulamalar planlamaları açısından önemlidir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları:

- Araştırma 2012-2013 eğitim öğretim yılında Sivas Merkez ve Zara ilçelerinde 10 ilkokulda 4. sınıfta öğrenim görmekte olan ile öğrenciler ile sınırlıdır.
- Araştırma veri toplam araçları anket ile sınırlıdır.
- İlkokul öğrencilerinin sınıf içi duygularını ve sınıfa aidiyet duygularını etkileyen faktörlerin incelendiği bur araştırmada, diğer öğeler (öğretmen, yönetici ve veli görüşleri.....) ile ilgilenilmemesi bir sınırlıdır.
- Araştırma ulaşılabilinen kaynaklar ile sınırlıdır.
- Bu araştırmadan edilen bulgular araştırmanın yürütüldüğü ilkokul öğrencileriyle sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

- Öğrencinin sınıfta yaşadığı olumlu veya olumsuz duygular öğrencinin sınıfa olan aidiyetini etkiler.

- Öğrencinin akademik öz yeterliliği öğrencinin sınıfa olan aidiyetini etkiler.
- Öğretmeniyle ve akranlarıyla olan ilişkisi öğrencinin sınıfa olan aidiyetini etkiler.

1.6.Tanımlar

Duygu: Belirli imge, hadise veya şahısların iç dünyasında oluşturduğu gözlemlerdir (Hançerlioğlu, 2002, s. 69).

Aidiyet duygusu: İnsanın kendisini belli bir kültüre ve coğrafyaya ait hissetmesinin insan varlığı üzerindeki yapıcı etkisidir (Gür, 2007, s. 23).

Sınıf içi aidiyet duygusu: Akademik ve akademik olmayan okul faaliyetlerine karşı öğrencide oluşan psikolojik bir bileşendir (Willms, 2000, s. 66).

Akademik Öz yeterlilik: Bir görevin yerine getirebilmesi için oluşturulan standartlara uygun davranışlarda bulunma ve planlan amaçlara ulaşma derecesidir (İlgar, 2000, s. 105).

II.BÖLÜM

2.KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. DUYGU

Günümüzde daha çok psikoloji literatüründe kullanılan duygu kavramı açıklanması güç bir olgu olarak ortaya çıkmaktadır. Duyguların açıklama girişimi Platon ve Aristoteles'e kadar dayanmaktadır. "Yüzyılı aşkın psikolog ve felsefeciler duygu kavramının kesin bir tanımı üzerinde tartışmaktadırlar" (Ceyhan, 1999, s. 24). Latince de movere kökünden gelen duygu kelimesi beynin limbik sisteminde oluşan nörokimyasal tepkilerdir (Ceyhan, 1999, s. 25). Diğer bir deyişle duygu; "belirli imge, hadise veya şahısların iç dünyasında oluşturduğu gözlemlerdir"(Hançerlioğlu, 2002, s. 69). Aynı zamanda duygu: Düşünce, davranışlar ve kişiler arasındaki ilişkiler dizinidir. Duyguyu: "Kişinin iç dünyasında birey, imge, hadise ve olguların ortaya çıkardığı etki, tepki ve gözlemler olarak açıklanabilir" (Güz, 2002, s. 111).

Kurumsal temelleri incelendiğinde kimi araştırmalara göre insanlar tüm duygulara potansiyel olarak sahiptir. Oatley ve Johnson (1987) bireyin duygularının farkında olması kullanılan dil ile ilişkili olduğu, içinde bulunduğu ortamlarda kullanılan sözcüklerin duyguları ifade etmede önemli bir değişken olduğu belirtmektedir. Duygularla güdüler ve gereksinimler arasında sıkıca bir bağ bulunmaktadır" (Güz, 2002, s. 112). Gereksinimlerin giderilmesi farklı duyguların oluşmasına neden olur. Duygular kişilerin fikir ve davranışlarını da etkiler. Aynı zamanda duygular bireye enerji vermekte ve bireyin kendi ihtiyaçlarını giderecek uygun davranışlar sunabilmesi amacıyla değerlendirici ve yönlendirici bir formül göstermektedir. "Bu duygular bireye ihtiyaçlarını gidermek için harekete geçirme ve ortamı değiştirme imkanı tanıyorsa

pozitif duygular oluşur. Eğer enerji ihtiyaçlarının giderilmesinde etkisi olmayan ya da zararlı etkisi olan faktörlere yönlendirirse negatif duygu oluşur” (Tuğrul, 1999, ss: 13-14).

Cüceloğlu’na (1998) göre olumlu ve olumsuz duyguları sekiz grupta kümelendirmiştir. Bunların başlıcaları: öfke, üzüntü, zevk, sevgi, şaşkınlık, iğrenme, utanç ve korkudur.

2.2. AİDİYET DUYGUSU

Aidiyet duygusu kavramı birçok yazar tarafından değişik şekilde tanımlanmıştır. Aidiyet duygusu kavramı güdülenme, merak, özdeşleme, bağlılık kavramlarıyla yakından ilişkilidir. Ama bu kavramlar aidiyet kavramını tam olarak karşılayamamaktadır. Türk Dil Kurumu’na göre aidiyet duygusu ilişkinlik ve ilgililik anlamına gelmektedir. Gür’e (2007) göre ise aidiyet duygusu, insanın kendisini belli bir kültüre ve coğrafyaya ait hissetmesinin insan varlığı üzerindeki yapıcı etkisidir.

Eğitim ve öğretimden çok kullanılan kavramlardan bir tanesi de aidiyet duygusu kavramıdır. Finn (1993) aidiyet duygusunu kendini okulun bir parçası olduğunu hissedecek bir duyguya sahip olması ve okulun öğrencinin hayatında önemli bir yer tutması şeklinde tanımlamıştır. Willms (2000) ise aidiyet duygusunu akademik ve akademik olmayan okul faaliyetlerine karşı öğrencide oluşan psikolojik bir bileşen olarak tanımlamıştır. Bu psikolojik bileşenin öğrencinin akranıyla ve okuldaki diğer personellerle yaşadığı duygu yoğunluğuyla oluştuğunu açıklamıştır.

“Friedmann ise aidiyet duygusunu, ödev üzerinde harcanan zaman, sınıfta ders anlatımına verilen dikkat, soru sormak, cevap vermek ve derse hazırlık yapmak gibi akademik çalışmaya yönelik ayrı davranışlar bütünüdür” (Bruyn, 2005, s.16). Sinclair

(2001) ise aidiyet duygusunu; öğrencinin sınıfa olan aidiyetini okulla ilgili etkinliklere katılım, yüksek notlar alma, ödev yapmak için harcanan zaman ve ödevleri tamamlayabilme olarak açıklamıştır.

Sillins ve Mullford (2002) öğrencilerin sınıfa olan aidiyet duygusunu, etkinliklere katılma, okul çalışanları için fazladan zaman harcama, sınıfta ve okulda alınan kararlara katılma, kendi öğrenme amaçlarını belirleme, kendi fikirlerini sınıfta söylerken bireyde oluşan olumlu duygu olarak tanımlamıştır. Friedrichs, Blumenfeld ve Paris(2004) öğrencilerin sınıfa olan aidiyet duygusunu davranışsal, duyuşsal ve bilişsel olarak üç kısma ayırmıştır. “Duyuşsal boyut öğrencinin öğretmenleri ve akranlarıyla olan hisleridir” (Arastaman, 2006, s. 5). Bu hisler öğrencinin öğretmen ve arkadaşlarına karşı pozitif tepki oluşturuyorsa, sınıfına bağlılığını, dersine karşı istekliliğini arttırıyorsa aidiyet yüksek olduğunu gösterir. “Duyuşsal boyut öğrencinin okulda aktivitelerini yaparken hissedilen pozitif duyguları: coşku gösterme, olumlu düşünce, meraklı olma ve ilgi olma özelliklerini içermektedir” (Fredricks, 2004, s. 63). “Duyuşsal boyut öğrencinin sınıf içindeki sıklığına, derse karşı ilgi düzeyine, mutlu ve kaygılı olma gibi hissi tepkilerine işaret etmektedir” (Arastaman, 2006, s. 11).

Aidiyet duygusundaki davranışsal boyut ile katılım kavramı birbiriyle ilişkilidir. Öğrencinin ders ve ders dışı etkinliklere katılımını ifade etmektedir. Davranışsal boyut gözlenebilir öğrenci davranışlarını içerir. Öğrencinin çaba sarf edip etmediğine, öğrenirken yardım isteyip istemediğine ve anlamak için ısrarcı olup olmadığına bakılarak öğrencinin sınıfa olan aidiyet duygusu belirlenebilir. Bilişsel boyutunu ise öğrencinin derslerdeki akademik başarısı, derslerdeki aktivitelere katılım sıklığı içerir. Öğrencinin okula psikolojik yatırımını, karışık ve zor konulara karşı gerekli enerjiyi harcamada istekliliğini ve özenli olmasını vurgulamaktadır.

“Aidiyet duygusunun bilişsel boyutu öğrencinin fazladan enerji harcamasına ve zorluklar karşısında yılmaması üzerine odaklanmaktadır” (Newman, 1999, s. 21). “Aidiyet duygusunun bilişsel boyutunun göstergelerinden birisi de öğrencinin öğrenmede kendi strateji ve yöntemini belirlemesidir” (Arastaman, 2006, s. 11). Öğrenci kendi strateji ve yöntemini belirlemesi öğrencinin sınıftaki başarısını olumlu yönde etkilediğinden öğrencinin sınıfa olan aidiyetini artmasını sağlar.

2.2.1. Aidiyet Duygusu İle İlgili Kavramlar

Aidiyet duygusu ile ilgili bir çok kavramların ilişkili olduğu görülmektedir. Bu kavramların başında yabancılaşma, özdeşleşme, bağlılık ve adanmışlık gelmektedir.

Yabancılaşma: Bağlılık kavramının karşıtı olarak kullanılan yabancılaşma veya ait olmama kavramı aynı zamanda öğrencilerin ‘öğrenilmiş çaresizlik özelliğini anlamada da yardımcı olmaktadır. “Öğrenilmiş çaresizlik sürekli başarısızlık deneyimi yaşayan öğrencinin artık hiçbir şeyin durumu değiştirmeyeceğine inanmaya başlamasıdır. Öğrenci bu başarısızlığını kişisel yetersizliğine atfetmektedir ve çabalarının, geçmişte olduğu gibi gelecekte de işe yaramayacağını düşünmektedir” (Finn, 1995, s. 32). Tüm girişimler boşunadır. Bu durum karşısında öğrenci artık pes edecektir. Azalan akademik performansına düşük özsaygı, zorluktan kaçınma ve çaba eksikliği eşlik edecektir.

Özdeşleşme: Finn’e (1993) göre özdeşleşmeyi öğrencinin açık bir şekilde okulun bir parçası olduğunu hissedecek içselleşmiş bir aidiyet duygusuna sahip olması ve okulun, öğrencinin hayatında önemli bir yer tutması şeklinde tanımlamıştır. Osterman’ a (2000) göre öğrencinin okulla özdeşleşmesi ne kadar yüksek olursa bağlılık düzeyi de o kadar yüksek olur. Özdeşleşme sağlayan öğrencilerin okula katılım

veya davranışsal bağlılık düzeyleri de yüksek bulunmuştur. Finn (1989) okulun ilk yıllardan itibaren katılım düzeyi düşük ve özdeşleşme duygusu gelişmeyen öğrencilerin okula gelmeme, dersi asma, okulu bırakma, sınıf içinde zarar verici davranışlarda bulunma gibi istenmeyen, uzun vadeli davranışlar yönünden risk altında oldukları sonucuna varmıştır.

Adanmışlık: Aidiyet duygusu ile ilgili çalışmalarda sıkça başvurulan diğer bir kavram ise adanmışlıktır. Finn (1998) öğrencinin adanmışlığının iki boyutunu belirlemiştir: ‘Okulu ciddiye almak’ olarak adlandırılan öğrenmeye adanma ve ‘ders dışı sosyal etkinliklere katılım’ olarak adlandırılan bulunulan yere adanmadır. Adanmışlık kavramı hem davranışsal hem de bilişsel boyutları yansıtmaktadır. Örneğin öğrencilerin okula adanmışlığını ölçen maddeler, sınıfta fazladan çalışıp çalışmadığı veya ödevini tamamlayana kadar çalışmaya devam edip etmediği ile ilgili sorulardır. Diğer ölçümlerdeki maddeler ise öğrencinin gelecekle ilgili arzu ve isteklerinden ve neden okulda başarılı olmayı istemekle ilgili sorularından oluşmaktadır.

Aidiyet duygusunu en iyi biçimde dikkat ve adanmışlık arasındaki etkileşim yoluyla anlaşılır. Dikkat ve adanmışlık düzeyi yüksek öğrencinin bağlılık düzeyi de yüksektir. “Sadece dikkat düzeyi yüksek, adanmışlığı düşük öğrenci ise yalnızca uyum gösteren öğrencidir” (Schlechty, 2005, s. 8).

Sınıf organizasyonunun öğrenci davranışları üzerindeki etkisini tam olarak anlayabilmek için, öğrenme etkinliklerindeki bağlılığı, sosyal yapıdaki bağlılıktan ayırt etmek gerekmektedir. Akademik bağlılık tanımı ile kastedilen, öğrencinin öğrenme süreci ile doğrudan ilgili davranışlarıdır. Örneğin; göreve ayırdığı zaman, dikkatlilik, öğrenme etkinliklerine katılım, sarf edilen çaba ve girişimde bulunabilmedir. Sosyal

bağlılık ise, sosyal ve antisosyal davranışlardan oluşur ve öğrencinin öğretmenle veya arkadaşlarıyla olan etkileşimini tanımlar. Sosyal davranışlar, kurallara uymayı, öğretmenlerle olumlu bir etkileşimi, arkadaşlarıyla işbirliği yapmayı ve sınıfa katkıda bulunmayı içerir. “Antisosyal davranışlar ise öğretmenlerle veya öğrencilerle etkileşimde bulunmamayı, diğer öğrencilere zarar verici davranışlarda bulunmayı veya öğretmenin uyarı ve kontrolünü gerekli kılan durumları içermektedir. Her iki bağlılık yapısı da akademik performans ile güçlü ve uyumlu bir ilişki arz etmektedir” (Finn, 1995, s. 32).

Bağlılık: Aidiyet duygusu ile ilişkili kavramlardan bir tanesi de bağlılık kavramıdır. Bağlılık: katılım, dahil olmak, bir şeyin parçası olmak, uğraşmak gibi anlamlara gelmektedir (Arastaman, 2006, s. 34). Eğitim açısından düşündüğümüzde ise bağlılık; sınıf olumlu bir şeyler hissetme, ortamına ait olma duygusu ve okul personeli ve diğer öğrencilerle olumlu ilişki olarak da açıklayabiliriz.

2.3. Sınıf İçi Aidiyet Duygusunu Etkileyen Etmenler

Sınıf içi aidiyet duygusunu etkileyen faktörlerin olduğu tespit edilmiştir. Bunlar; sınıf ortamının sınıf içi aidiyet duygusuna etkisi, akademik özyeterliliğin sınıf içi aidiyet duygusuna etkisi, öğretmen-öğrenci ilişkisinin sınıf içi aidiyet duygusuna etkisi, öğrenci- akran iletişiminin sınıf içi aidiyet duygusuna etkisi, öğrenci- aile iletişiminin sınıf içi aidiyet duygusuna etkisi, sosyal etkinliklerin sınıf içi aidiyet duygusuna etkisi, sınıftaki iletişimin sınıf içi aidiyet duygusuna etkisi, demokratik ortamın sınıf içi aidiyet duygusuna etkisi, disiplin ortamının sınıf içi aidiyet duygusuna etkisi ve okul ikliminin sınıf içi aidiyet duygusuna etkisidir.

2.3.1. Sınıf Ortamının Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi

Çocuklar zamanlarının büyük bir bölümünü geçirdikleri sınıfta öğretmen ve arkadaşları için değerli olduklarını hissetmeleri çocukların kendilerine güven duymalarını sağlar. “Kendine güven duyan öğrenci öğrenmeye karşı psikolojik bir yatırım yapar. Dolayısıyla öğrenci sadece iyi not almakla gurur duymazlar, öğretilenleri anladıkları ve yaşamlarının bir parçası yapıp içselleştirdikleri için de gurur duyarlar” (Şişman, 1994, s. 33). Newman’a (1992) göre sınıfta bulunmaktan zevk alan, gurur duyan öğrenci; öğretmenden onay almak veya bir yere kabul edilmek için değil, yeterlilik kazanmak için ve bir alanda uzmanlaşabilmek için istek duyan ve bunun için motive olmuş öğrencidir.

Özdemir ve Sezgin’e (2010) göre çocuklar içinde buldukları toplumda bilmek ve bilinmek ister. Arkadaşları tarafından değerli oldukları hisseden çocuklar, kendilerine olan güvenleri gelişir. Cüceloğlu’na (1999) göre bu güven duygusu öğrencilerin sınıfa olumlu bir iletişim kurmasını sağlar. Arkadaşlarıyla iyi bir iletişim kuramayan öğrenci sınıf içinde yalnız ve huzursuz olur. Böyle bir durum öğrencinin sınıftan soğumasına neden olur. ”Sınıfa uyum sağlamakta güçlük çeken öğrencilerin belirlenmesi, öğrencilerin sınıfa olan aidiyetlerini arttırmanın ilk koşulunu oluşturur.” (Kuzgun, 1997, s. 43). Sınıfta kabul görmeyen çocuklar, ayrıca sosyal özgüven oluşturma fırsatını kaçırabilirler. Onlar için sınıf sıkıldıkları bir yer haline gelebilir ve sonuç olarak dersten kaçabilir ve okulu bırakabilirler. Öğrenciler kendilerine saygı duyduklarını hissettikleri, eşitliğin ve kuralların açıklığını gördükleri, planlamada ve kuralların uygulanmasında söz sahibi olduklarını gördükleri okullarda öğrenciler

sınıflarına bağlıdır ve daha mutludurlar. Böylece insanlar kendilerini daha mutlu gördükleri sınıflarda başarı için daha motive olurlar.

Finn ve Rock (1997) öğrencinin sınıfa olan aidiyetini dört davranış boyutuyla incelemiştir. Birinci boyutta öğrenci sınıfa gelmeyi kabullenir, sınıfta hazırlık yapar ve derse katılır. İkinci boyutta öğrenci derse katılımcı ve derslere fazladan zaman ayırır. Üçüncü boyutta öğrenci ders dışı etkinliklere katılır. Dördüncü boyutta ise ders dışı etkinliklerin yanında okul yönetimine katılır. “Öğrencinin sınıfta ihtiyacı karşılanmadığı zaman öğrencinin motivasyon ve performansı azalır, eğitimsel gelişimi yavaşlar ve sınıfa karşı yabancılaşır” (Osterman, 2000, s. 36). Voke (2002) yaptığı araştırmada sınıfa aidiyet duygusunun yüksek öğrencilerin sınıftaki deneyimlerinden doyum sağladıkları bu durumun öğrencilerin devamsızlık oranında ve hatta zarar verici davranışlarda düşüşe sebep olduğu görülmüştür. Ayrıca Stipek (1996), aidiyet duygusu yüksek öğrencinin verilen göreve şevkle sarıldıklarını ve zorluklar karşısında hemen yılmayıp çözmek için ısrarlı olduklarını belirtmiştir. Blum (2005), sınıf içi aidiyet duygusu yüksek olan öğrencilerin daha iyi dikkat gösteren, konuya ve derse daha iyi odaklanan, gereğinden daha fazla motive olan, yüksek notlar ve test sonuçları alan öğrenciler olarak tanımlamaktadır. “Aynı zamanda sınıf içi aidiyet duygusu yüksek öğrencilerin sorun çözme yetenekleri üst düzeydedir, eleştirel ve yaratıcı düşünceye yoğunlaşmışlardır, eğitim ve öğretim etkinliklerinde iş birliği ve dayanışma alışkanlığına sahiptir, baskı altında olmadan özgüvenlerini sağlamışlardır” (Baştepe, 2002, s.59). Arastaman’a (2006) göre sınıfına karşı aidiyeti yüksek olan öğrencilerde: yüksek akademik başarı, ders dışı sosyal etkinliklere katılım, okula devam, okuldaki çoklu sosyal gruplarla olan ilişkiler gibi olumlu davranışlar sergilerler.

Osterman (2000) tarafından gerçekleştirilen araştırmada sınıfa olan aidiyet duygusu yüksek öğrencilerin öğretmenleri akranlarıyla daha olumlu ilişkiler içinde olduğunu saptamıştır. Sınıfın akademik ve sosyal iklimi de öğrencinin aidiyet duygusu üzerinde etkisi vardır. Özellikle öğrenme şartlarının kalitesi, öğrencinin sahip olduğu kaynakların zenginliği, öğrencilerin yardımlaşmasını ve birbirine güven duymasını mümkün kılan sınıf içindeki insan ilişkileri, öğretmenlerin sınıf içindeki çalışmalarında öğrenciye güvenli ve düzenli bir ortam sağlayan sınıf disiplini öğretmenin hem birey hem de grup düzeyinde öğrenme çalışmaları ile bağlantılı olarak öğrenme ve motivasyonu üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir.

Gezer' e (2006) göre okulun eğitim politikasının yetersiz olması öğrencinin akademik davranış gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durumun sonucunda öğrencide güçsüzlük, anlamsızlık, sosyal soyutlama, kuralsızlık, kendine yabancılaşma gibi duygular ortaya çıkmaktadır. Willms (2000) araştırmasında öğrencinin sınıf içi davranışlarını etkileyen risk faktörlerini şöyle sıralamıştır: yoksulluk, öğrencinin kötü huyu, öğrencinin zayıf sosyal bağları ve öğrencini bilişsel yetersizlikleridir. Bilişsel yetersizliklerinden de matematik kaygısını ön plana çıkarmıştır. Matematik kaygısı yüksek olan bir öğrenci sınıfa karşı bir aidiyetsizlik hisseder. Sınıf ortamında öğrencinin sınıfına karşı aidiyetini olumsuz etkileyen etmenler ne kadar az olursa öğrenci sınıftan o kadar çok benimser ve zevk alır.

2.3.2. Öğrencinin Akademik Öz Yeterliliğin Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi

Öğrencini sınıfa olan aidiyet duygusunu etkileyen unsurlardan biri de öğrencinin akademik öz yeterliliğidir. “Akademik öz yeterlilik bir görevin yerine getirebilmesi için oluşturulan standartlara uygun davranışlarda bulunma ve planlan amaçlara ulaşma derecesi olarak tanımlanmıştır” (İlgar, 2000, s. 105). “Carter ise

akademik öz yeterliliği öğretmenlere takdir edilen notlar, test puanları ya da her ikisi ile belirlenen beceriler ve kazanılan bilgiler olarak tanımlamıştır” (Gezer, 2005, s. 38).

Finn’in (1989) özdeşimci–katılımcı modeline göre okulun ilk yıllarındaki sınıfa ait olmamanın, öğrencinin sonraki yıllardaki davranışsal ve akademik başarısı üzerinde etkisi vardır. Bu modele göre katılım eksikliği (davranışsal bağlılık eksikliği) okul başarısızlığına neden olmaktadır ki bu durum zamanla duygusal geri çekilmeye ve sınıfla özdeşleşme eksikliğine neden olmaktadır. “Özdeşleşme eksikliği ise sınıfla ilgili etkinliklere katılmama ile ilgilidir ve bu da düşük akademik başarıyla sonuçlanmaktadır” (Fredricks, 2004, s. 71).

Willms’e (2000) göre öğrencilerin akademik performans olarak istenilen seviyeye gelebilmesi için sınıfın kendisi için bir ihtiyaç olduğunu hissetmesi gerekir. Öğrencilere sınıftaki yaşamla hayatının zenginleştiği ve kendini gerçekleştirmeyi sağladığı bilincinde olmaları sağlanmalıdır. Öğrencilerde istek uyandırabilmek için ödüllendirme ve model alma yöntemleri oldukça etkilidir. Materyal ödüller, etkinlik ödülleri, özel ayrıcalıklar, not ve takdir edilme ödülleri, toplumsal ödüller ve öğretmenin özel ilgisi ve etkileşimi, birlikte yaptıracağı etkinlikler; ayrıca problem çözme ve düşünme becerisinin gelişmesi konusunda öğretmenin model alınması, öğrencilerin akademik öz yeterliliğin artmasında etkilidir.

Sınıfların öğrencilerin akademik performansını arttırıcı uygun çalışma yerleri haline getirebilmek için birçok metot vardır. “Bu metodlar arasında öğrenenler arasında iletişimi arttırmak, öğrencilerin ilgileri doğrultusunda faaliyet seçmelerine fırsat vermek, güvenli bir çalışma yeri sağlamak, okula kolaylıkla ulaşmasını sağlamak, risk

ve stresi azaltmak, güven ve saygıya dayalı ortam oluşturmak, bireyin ve örgütün amaçları doğrultusunda uyum geliştirmek sayılabilir” (Durmaz, 2008, s. 23).

2.3.3. Öğretmen- Öğrenci İlişkisinin Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi

Öğrencinin sınıfa olan aidiyetini arttıran en önemli unsur öğretmendir. Öğretmenler özellikle sosyal değer ve kültürün öğrencilere aktarılması ve öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişmelerinin arttırılması konusunda önemli bir role sahiptirler. “Problemleri konusunda öğrenciye yardım etmeye gönüllü, planlanmış övgü ve ödül dağıtan, öğrenciden beklentiler ile beraber öğrencinin güvenini artıran öğretmenler öğrencinin performansını dolayısıyla sınıfa olan aidiyetini arttırmaktadır” (Leonard, 2002, s. 29).

Öğrencilerin öğretmenleri ile olan ilişkisi onların aidiyet duygularına önemli ölçüde etkilemektedir. Öğrencileriyle besleyici ve empatik ilişkiler kuran öğretmenler, onlarda ait olma duygusunun gelişmesine de katkıda bulunmaktadır. “Öğrenciler açısından öğretmenleriyle aralarındaki olumlu ilişkinin temel dayanağı; dürüstlük ve yardım severlik olarak belirlenirken; olumsuz ilişkinin temel kaynağı ise; öğretmenlerin öğrencilerine yeterince adil davranmamaları ve onların herhangi bir konuda yardıma ihtiyaçları olduğunda öğretmenlerin bu yardım çağrısına cevap verememesi olarak tanımlanmıştır.” (Nichols, 2008, s. 55). Ayrıca, öğrenciler arasında karşılıklı saygıdan söz eden ve öğrencilerden bunu yapmalarını isteyen öğretmenler, aitlik duygusunun geliştirilmesine daha çok katkı sağlamaktadırlar.

Öğrenci ve öğretmenler arasındaki ilişkinin, öğrencilerin ait olma duygularını teşvik etmede önemli bir rol oynadığı göz önüne alındığında, öğretmenler bütün bir okul yılı süresince öğrencilerle pozitif ilişkilerin gelişimi için yollar bulmaya devam etmelidirler. “Çünkü yapılan araştırmalar, öğretmen-öğrenci ilişkilerindeki niteliğin

okulun başlangıcında daha yüksek olduğunu ancak daha sonra öğretim yılı içerisinde giderek düşüş gösterdiğini ortaya koymaktadır” (Alaca, 2011, s. 5).

Öğretmenlerin öğrenci başarısını yükseltmesi, öğrencinin aidiyetini sağlayacak çalışmalar tasarlamalarıyla mümkündür. Öğretmenler, zorluklarla karşılaştıklarında bile kararlılıklarını sürdürebilecek türden çalışmalar icat ederek, öğrencileri yüksek düzeyde motive edebilir. Öğretmenler anlamlı ve meydan okuyucu çalışmalarla, öğrencilerine memnuniyet ve başarı hazzı yaşatabilir, böylece öğrencileri bilinçli, hayat boyu öğrenen bireylere dönüştürebilir.

Arastaman’ a (2006, s.19) göre Öğrenci ve öğretmen ilişkileri açısından, eğer öğretmenler :

Öğrettiği konuyu ve öğrencilerini severse, kararlar alırken öğrencileri de katarsa,onlarla ilgilenirse, onları dinler ve onlara bağırmasa, adil bir iletişim kurar ve destekleyici olursa, öğrencileri bir birey olarak görür ve onlarla bireysel konuşursa,onlarla sevinçlerini paylaşıp birlikte eğlenirse, açıklamaları net ve anlaşılır bir şekilde yaparsa, yardım taleplerine cevap verirse, onlardan vazgeçip pes etmezse, öğrencinin sınıfa olan aidiyetine katkıda bulunmuş olurlar.

Öğretmenin sınıfın normları ve işleyişi ile olan açık iletişimi, öğrencinin derse daha çok dikkat vermesine, ödevlere daha çok zaman ayırmasına ve daha az zarar verici davranışlar göstermelerine neden olur. Öğretmenin, sınıfta kendisinden sosyal davranışlar ve çalışmalar yönünden ne beklediğini bilen öğrencilerin bu beklentileri karşılamadığında öğrenci sadece davranışsal olarak sınıfa ait hissedebilir.

Etkileyici öğretmenler destekleyici, iş birliğine dayalı bir sınıf iklimi oluştururlar. “Öğrencileri dinler, anlar, güven ve saygıya dayanan bir ilişki kurar. Olumlu tutum sergiler. İstekli, enerjik ve şefkatlidirler; ses tonlarında, yüz ifadelerinde, jest ve mimiklerinde, kelime seçimlerin de tehdit edici bir tarz bulunmamaktadır, iyi bir iletişimcidirler; açık, somut bir dil ve öğrenilen seviyelerine uygun kelimeler

kullanırlar, göz iletişimi kurarlar ve destekleyici tepkilerde bulunurlar.” (Tatar, 2004, s. 34).

Öğrenciler zamanlarının büyük bir bölümünü okulda öğretmenleri ve arkadaşlarıyla birlikte geçirmektedir. Dolayısıyla öğretmen-öğrenci ilişkisinin diğer ilişki türlerine göre öğrencinin sınıfına olan aidiyeti üzerinde daha büyük bir etki yaptığı bilinen bir gerçektir. Çünkü öğretmenler çocukların gelişiminde büyük bir role sahiptir. “Güçlü bir öğretmene sahip olmak çocukların kendilerine güvenlerini ve öğrenme becerisini yok edebilir” (Dindar, 2008, s. 13). Bunun için öğretmenler öğrencinin sınıfa olan aidiyetini arttırabilmek için iyi bir sınıf yönetimi sergilemelidir. Sınıf yönetimi de olumlu öğrenci-öğretmen ilişkisi ve sınıf ortamının destekleyicisi koşulların varlığına bağlıdır. Daha çok istenen sınıf ortamı oluşturmak, bireyin öğrenmelerini temel alan psikolojik gereksinimlerini karşılayan, çevreleyen sınıf ortamının varlığına bağlıdır.

Öğrencinin başarı beklentisi sınıfa olan aidiyet duygusunu arttırır. Bir öğrencinin sınıfta başarılı olabileceğine dair inancı öğrenci başarısıyla ilgili en önemli motivasyonel faktörlerdendir. Kendi çabasına dayalı başarıyı uman ve bunu elde eden öğrenci, sınıf çalışmalarına daha çok zaman ayırır ve enerji harcar ve daha çok katılım sağlar, daha zor ödevleri seçer ve okul çalışmalarıyla ilgili daha olumlu hisler duyar. Aidiyet duygusu ile ilgili araştırmalar, öğrencilerin öğrenirken aktif olmaları ve öğrenme sürecini kontrol etme ve konuları seçme hakkı verilmesi durumunda, yani program bireyselleştirildiğinde, özgün olduğunda ve öğrencinin ilgileriyle ilişkilendirildiğinde aidiyet duygusunun yüksek olacağını ortaya koysa da, sınıf uygulamaları ile ilgili çalışmalar, istisnalar hariç, öğrenciyi pasifleştiren ezbere dayalı rutin uygulamalar olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin ihtiyaçlarına karşılık veren etkinlikler sunulduğunda öğrenciler derse yoğunlaşırlar, işler zorlaştığında bile kararlılıkla devam edebilirler ve başarıya ve mutluluk duygusu yaşarlar. Yoğunlaşan ve azmeden öğrenciler öğrenirler. “Öğrencilerin öğrendiklerinin değerli olup olmadığı ise öğretmenin ve okulun katılımcı çalışma yaratma yeteneğine bağlıdır” (Schlechty, 2001, s. 111).

Öğretmenin öğrencilere verdiği ödev de öğrencinin sınıf içi aidiyet duygusunu etkiler. Fredricks’ e (2004) göre ödevler eğer yüzeysel olarak verilirse öğrenci için cazip gelmediğinden öğrencinin sıkılmasına ve sınıftan soğumasına neden olur. Bunun için öğretilen şey bireysel başarı ve toplumun ve kültürün sürekliliği için önemli değilse öğretilmemelidir. Buna rağmen, eğer öğretilecek şey öğretmeye değerse, öğrenciler konularla ilgilenmiyor olsalar da öğretmenler, konuları öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde tasarlamak durumundadırlar.

Newmann’ın (1991) teorisine göre sınıflarda öğretilen konular eğer; gerçeğe yakınsa, öğrenci bu konuları değerlendirip uygulamaya koyup benimseyebiliyorsa, işbirlikçiliği sağlıyorsa, beceri kazandırıyorsa, öğrencide neşe kaynağı oluyorsa öğrencinin aidiyet duygusu artırılabilir.

Öğretmenler öğrencilerin sınıf içi aidiyetini arttırmak etkili öğretim stratejisi kullanmalıdır. Bunlardan en önemlisi öğrencileri sürekli olarak izlemelidir. Öğretmen dersi islerken sürekli olarak sınıfa gözlemeli ve öğrencilerin tümünü görebileceği bir yerde durmalıdır. Aynı zaman da öğretmen öğrencileri sınıfta motive etmelidir. Öğrencilerin motive olabilmeleri için onlara aktif olma fırsatı verilmelidir. Ayrıca öğretmen merkezli öğretim yöntemi terk edilmeli ve söz hakkı mümkün olduğunca öğrenciye verilmelidir. Öğretmen sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte tespit etmesi de

etkili yöntemlerden biridir. Öğretmen, öğrencilerle tanıştığı ilk derste onlardan beklentilerini dile getirmeli ve bu konuda açıklamalar yapmalı, kurallar koymalıdır. Ayrıca öğretmen neden bu tür kurallara ihtiyaç duyduğunu da iyice açıklamalıdır.

2.3.4. Öğrencilerin Akranlarıyla Olan İlişkinin Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi

“Aidiyet duygusu, sosyal bir varlık olan insanın gelişim sürecinde önemli değerlerden biridir ve aileye, takıma, millete ait olma kişinin toplumda üstlendiği rolün belirlenmesinde belirli bir statü kazanmasında önemli bir olgu olarak görülmektedir.” (Şahan, 2007, s. 80). Bir öğrenci için okulu sevmesi kendini ait hissetmesindeki etkenlerden biri de öğrencinin kendi akranıyla olan ilişkisidir. Öğrenme sürecinde önemli bir işlevi olan akran etkileşimi, öğrenci için önemli bir bilgi kaynağıdır. Öğrenci kendi akran grubunda, yetişkin yaşamında öğretilmesinden kaçınılan konuların burada rahatça tartışılması ve konuşulması olanağı bulur. “Evde çeşitli söz ve hareketleri eleştirilen ve direnişle karşılaşan birey, bu ortamda kendini rahat hisseder ve hoşça vakit geçirir” (Durmaz, 2008, s. 28). Akran etkileşim bir başka işlevi de, öğrencinin toplumsal ufuklarını, görüş açısını genişletmesi ve farklı deneyimler edinmesini sağlamasıdır. “Bunun yanı sıra akran gruplarında birey, aileden bağımsız hareket etme, liderlik ve otoriteyi tanıma, farklı sınıflara ait davranış kalıplarını öğrenme, iş birliği gibi yaşantılar kazanır” (Bursalıoğlu, 2005, s. 56).

Sınıf içi aidiyet duygusu ile bağlantılı olarak, akran ilişkileri boyutu bazı öğrenciler için okulda büyük bir olumsuzluk, stres ve tatminsizlik kaynağıdır. Olumlu akran ilişkileri ise arkadaşlık hünelerini öğrenmek, kendilerini tanımak ve bir yetişkin olarak hayata uzun dönemli uyum için gereklidir. “Uygun akran ilişkileri

geliştiremeyen öğrenciler, çocuk suçlarına karışmaya, sağlıksız, mutsuz yetişkin yaşantısı sürmeye, duygusal problemler yaşamaya ve intihara kalkışmaya daha meyillidirler” (Leonard, 2002, s. 55).

“Akranları tarafından kabul gören çocuklar sınıf ve okul ortamlarından daha çok zevk almaya eğimli bulmuşlardır” (Osterman, 2000, s. 45). “Green tarafından yapılan araştırmalarda da akranları tarafından kabul gören öğrencilerin sınıfa olan aidiyet düzeylerinin de yüksek olduğu bulunmuştur” (Osterman, 2000, s. 52). Öğrencinin sınıftaki yeri, arkadaşları tarafından algılanış biçim ve benimseme derecesi onun sınıf aidiyeti bakımından öğretmeni ilgilendiren hususlardır. Bazı öğrenciler grup içinde huzursuz ya da yalnız olabilirler. Böyle bir durumun öğrencinin sınıftan soğumasına neden olabilir. “Gruba uyum sağlamakta güçlük çeken öğrencilerin belirlenmesi, onların kişilik gelişimine yardımcı olmanın ilk aşamasını oluşturur” (Kuzgun, 2000, s. 55). Tatmin edici arkadaşlıklar kuramayan öğrenciler olumsuz duygulara maruz kalabilir. Onlar için sınıf sıkıcı bir ortam gözükür.

Sınıfta öğrenciler arasında demokratik bir ortamın oluşturulması, istenmeyen davranışlara karşı eleştirel bir tutumun yapılandırılmasına da katkıda bulunur. Böylece öğrenciler arkadaşlarının bakış açılarından kendi davranışlarını değerlendirme olanağına sahip olurlar. Sınıfta demokratik ortamın oluşturulması, sınıf kurallarının anlamlı, amaçlı ve tutarlı olmasına bağlıdır. “Sınıf kurallarının öğrencilerle anlaşılması ve paylaşılması, belirsizliğin ortadan kalkmasına ve doğal istedik davranışların artmasına neden olur ” (Aydın, 2003, s. 45).

Yurtal’a (2004) göre ilköğretim öğrencilere daha çok akademik bakımdan yeterliliklerine önem vermektedir. Ancak öğrencilerin birbiriyle olan sosyal uyumu,

etkili iletim becerilerini geliştirici etkinlik ve hizmet göz ardı edilmektedir. Bu durum sınıfların önemli görevlerden biri olan sosyal yönden gelişmesini sağlama rolünden oldukça uzaklaştığı görülmektedir. Oysaki ilköğretime devam eden bir öğrencinin gelişimsel olarak bir dönemde yaşlılarıyla iyi bir iletişim kurmanın yolunu öğrenmesi gerekir. “Bir çocuğun çevresini keşfetmesi, araştırması, akılda tutması ve gerçek dünya ile baş etmesi diğer çocukların varlığına bağlıdır” (Bilgiç, 2009, s. 29). Diğer öğrencilerle iletişim kurmak kendine değer vermeyi ve mutlu olmayı öğretirler. Ayrıca öğrencinin sınıfa aitlik hissedebilmesi için, akran gruplarıyla etkileşime girmesi bir zorunluluktur. “Çünkü öğrenci grup içindeki etkileşimleri ile birey yarışmayı, işbirlik yapmayı, sorumluluk almayı, çalışmayı ve hakları kazanmayı öğrenir” (Başaran, 1994, s. 78). Ayrıca Samdal (2006, s. 144) tarafından yapılan araştırmalarda öğrencinin sınıftaki arkadaşlarıyla olan olumlu ilişki kurmasının öğrenciye kazandırdıkları şunlardır :

1. Öğrenciye ait olma duygusu sağlaması.
2. Öğrencinin duygusal bütünlüğünü ve kararlılığını sağlaması: Akranlar öğrenci için ortak ilgi ve anlamların varlığını fark edip yaşamayı, topluluk duygusuna ortak tepkilerin geliştirilmesine olanak tanır
3. Öğrenciye iletişim fırsatı sağlaması.
4. Öğrenciye yardım ve destek sağlaması.
5. Bireye değerli olduğu duygusunun verilmesi. Bireye değerli olduğu duygusunun verilmesi de arkadaşların sağladığı ve psikolojik sağlık için gerekli ve önemli bir işlevdir.
6. Öğrenciye başkalarına yardım etme fırsatını sağlanması. Öğrencinin kendini işe yarar ve değerli hissetmesi için arkadaş gereklidir. İnsanın kendini değerlendirmesi ve benlik saygısının oluşmasında arkadaş önemli bir rol oynar. Öğrenci, birilerinin kendine güvendiğini, dayandığını, arkadaşları sayesinde hissedebilir. Bu arada başkalarına yardım etme fırsatına sahip olur. Başkalarına karşı sorumluluk duygusu gelişir ve bütün bunlar bireyin kendini iyi bir şekilde algılamasını sağlar.
7. Öğrencinin kişiliğinin desteklenmesini sağlar. Arkadaşlık ilişkileri sayesinde düşünceler, tutumlar, inançlar, kuşku, sorunlar, umutlar, beklentiler tartışılır. Öğrencinin önemli ve güvenilir olduğu anlayışını kazanmasında arkadaşlar önemli bir yere sahiptir. Arkadaşlarla yapılan tartışmalar bile yıkıcı olmaktan çok, kişiliği

destekleme yönündedir. Kişiliği destekleyen arkadaş tipinin, kişiyle benzer özellikler taşıyan arkadaşlar olduğu belirtilmektedir.

Öğrencinin sınıf içi aidiyet duygusunu etkileyen konulardan biri de zorbalıktır. Zorbalık öğrencilerin fiziksel ve ruh sağlığı üzerine çok ciddi sonuçlar doğurur. “Sınıfta kendini yabancı hissedenden öğrenciler okul ortamı dışında okula karşı olumsuz tutumlarını paylaşabilecekleri arkadaş bulabilirler. Böylece öğrenciler daha erken yaşlarda sigara, alkol, uyuşturucu gibi kötü alışkanlıkları kullanmaya başlarlar” (Samdal, 2006, s. 144).

“Yüksek arkadaş desteği öğrencinin sınıfa olan aidiyetini arttıracığından, okul dışındaki ortamlara karışıp zararlı alışkanlıklar edinmesi önler” (Samdal, 2000, s. 101). Akran grubu psikososyal gelişimleri açısından önem arz etmektedir. “Ergenler özellikle aitlik duygusu, duygusal destek ve davranışsal normları kazandıran bir işleve sahip olması açısından akran gruplarını tercih etmektedir” (Kızmaz, 2000, s. 56). Çünkü destekleyici ve ilgi gösterici bir arkadaş grubunun olduğu sınıflarda öğrenciler sınıftan daha çok tatmin olmakta ve sınıfa karşı olumlu akademik tutumlar ve değerler geliştirebilmektedir.

Connell ve Klem’e (2004) göre destekleyici ve ilgi gösteren bir arkadaş grubunun olduğu okullarda öğrenciler, okuldan daha çok tatmin olmaktadır. Tam tersine ortaokul yıllarında akran grubu tarafından dışlanan öğrenciler, gerek davranışsal gerekse de duyuşsal bağılıkları, devamsızlık ve uygunsuz davranışlar edinme yönünden risk altındadırlar. Okul kurallarına uymayan veya okulu sevmeyen öğrenci, arkadaş grubunu destekleyici bulmayacaktır.

2.3.5. Öğrenci Aile İlişkisinin Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi

“Aile çocuğun fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılayan, çocuğun kişiliği organize ederek onu bir bireyden bir kişi haline dönüştüren ve onu kültürleyen önemli araçtır” (Nas, 1995, s. 1). Bu nedenle mutlu, sevecen, çatışma ve bunalımdan uzak, yapıcı bireylerin yetişmesi, sağlıklı ve dengeli ailelerde kurulan başarılı ilişkilerle mümkündür. Aile içi ilişkilerin zayıfladığı, aile fertlerinin birbirlerine karşı olan ilgi ve şefkatlerin azaldığı, bireylerin aile içi sorumlulukları yerine getirmekten kaçındığı ortamlarda çocukların sınıf içi aidiyet duyguları da azalmış olacaktır. Ailenin parçalanmış aile olması da çocuklarda görülen sınıfa bağlanma sorununun önemli bir etkenidir. “Sınıfına bağlanma sorunu nedeniyle saldırganlık gösteren öğrencinin aile özellikleri şunlardır: babanın olmaması, anne ya da babadan birinin boşanma sebebiyle görülememesi, depresyon yaşayan anne, çocukla iyi geçinemeyen anne ve baba, evlilikte huzursuzluklar, ailede fert sayısının fazla olması, yanlış anne baba tutumları ve sosyo ekonomik düzeyin düşük olmasıdır” (Keskin, 2009, s. 29).

Aileler, çocuklarının okul başarısına katkıda bulunabilmek ve daha nitelikli bir eğitim-öğretim ortamında hayata hazırlanmalarını sağlayabilmek için öncelikle kendi çocuklarını iyi tanımak durumundadır. “Çocuğunu iyi tanımayan, çocuğunun olumlu ve olumsuz davranışları hakkında bilgi sahibi olmayan, bulunduğu yaş grubundaki çocukların ilgi ve eğilimlerinden habersiz anne-babaların, okul-aile ilişkilerini geliştirme ve çocuğunu hayata hazırlama noktasında yeterli destekte bulunabileceğinden söz etmek mümkün değildir” (Aslanargun, 2007, s. 120). Ayrıca ailenin göstereceği bakım, şefkat ve koruma çocuğun başarısının yükselmesinde önemli bir faktördür. “Koruyucu aile yanında kalan çocukların eğer uygun şefkat sağlandığı

takdirde başarılarının yükseldiği, bu durumda öğrencinin sınıfa olan aidiyetini arttırdığı görülmüştür” (Çelenk, 2003, ss. 32-33).

Ailenin sosyoekonomik yapısı, babanın işi ve mesleği de öğrencinin sınıfına olan aidiyetini etkilemekte ve öğrencilerin başarısına önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır. Genel olarak çocuğun anne ve babasının mesleği, çocuğun gelişmesi üzerinde etkilidir. Yapılan incelemelerde ailenin eğitim seviyesi düşük ve mesleği vasıfsız, el emeğine dayanan ve az kazanç getiren bir faaliyet olduğu takdirde; hem çocuğun kültürel bakımdan aile çevresinden faydalanma imkânının azaldığı, hem de okul masraflarının aile tarafından karşılanmasının güç hale geldiği ortaya çıkmıştır. Bu sebeple, çocuğun sınıf içinde gelişimi ekonomik geliri yüksek ailenin öğrencisine göre olumsuz olmaktadır. Osterman’ (2003) göre sosyoekonomik ve eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının sınıfa aidiyet düzeylerinin yüksek olurken, ilkokul mezunu ailelerinin çocuklarında ise aidiyet düzeyi düşüktür.

Öğrencinin sınıfa ait hissetmesinde annenin rolü çok büyüktür. Anne ile olumlu bağlanma geliştirememiş çocuklar çevresine karşı güvensiz, aşırı şüphelidirler ve başkalarına düşmanca yaklaşırlar. Bu yüzden çocuğun aidiyet duygusunun oluşmasında yaşamın ilk günlerinden itibaren annenin çocuğa yaklaşımı önemlidir. Annenin bebeğin ihtiyaçlarını karşılaması bebeğin çevresiyle ilgili olumlu algı geliştirmesine neden olur. “Bebeğin ilk yıllarında ona bakan kişi ile güvenli bağlanma oluşmaması sonucu ilerleyen yaşlarda olumlu akran ilişkileri geliştirememesine, öz güven eksikliğine, diğerlerine karşı saldırganca davranışlar göstermesine, yoğun öfke, anksiyete yaşamasına, kendini ifade etmede yetersiz olmasına ve depresyona eğilimli olmasına neden olur” (Arslan, 2007, s. 36).

Aile öğrenci ilişkisi öğrencilerin sınıf aidiyetine etki eden en önemli unsurlardan biridir. Öğrencilerin sınıf başarısı sadece sınıfta öğretmen-öğrenci etkileşimi sonucunda gerçekleşmemektedir. “Ebeveynler de çocuklarına okuldaki etkinlikleri tamamlayıcı nitelikte çok önemli katkılar sunarlar” (Aslanargun, 2007, s. 119). Her bir öğrenci sınıfta ya da bulunduğu herhangi bir mekanda ailesinin bir temsilcisi durumundadır. Dolayısıyla ailesinin anlayışını, görgüsünü, kültürünü ve terbiyesini yansıtacaktır. Çocuk üzerinde ailenin etkisi gözlemlenebilecek kadar fazladır. Ana-baba ve öğretmenlerin öğrencilerden genel beklentisi, onların, ‘çok çalışıp başarılı olmaları’ yönündedir. Beklenti böyle olunca, başarısızlığın nedeni, yeterince çalışmamak olarak görülmekte ve öğrenciden sürekli daha çok çalışması istenmektedir. Oysa önemli olan, bilinçsizce çok çalışmak değil, yöntemine uygun etkili çalışmaktır. Veliler yüksek beklentilerle çocukları zor duruma sokmamalı ve çocuklarının uygun hedefler belirleyebilmesi için öğretmenlerle işbirliği içinde olmalıdır. Veli okulla işbirliği içine girerse çocuğuna nasıl davranması gerektiğini daha iyi kestirebilir. “Bu işbirliğinin en önemli yararlarından birisinin, öğrenci başarısını ve psikolojisini olumlu yönde etkileme olduğu söylenebilir. Bundan dolayı anne-baba çocuğun çok çalışmasını isteyip, başarısızlık durumunda baskı yapmamalıdır. Bunun yerine başarısızlığın sebeplerini araştırıp çocuğa başarılı olmasını sağlayacak yolları göstermelidir

Çocuklar kendi dünyalarını anlamlandırırken, etkin olarak yoğunlaşırlar. Çocuklar zor ve karışık bir problemle karşılaştıklarında, öğrenme konusunda ısrarlı olurlar. Ancak öğrenmeye içsel olarak motive olmuş olarak başlasalar da, ilerleyen yıllarda aidiyet düzeyleri düşer. Bu değişime neden olan etkenleri Voke (2002) şöyle sıralamaktadır: Öncelikle çocuğun ev ortamı, bu anlayışı geliştirmesinde etkili olur. Bu ortam çocuğun merakını ve araştırma isteğini desteklerse ve dünyaya bakış açısını

genişletecek kaynaklar sağlarsa, çocuğun öğrenmesi için doğal motivasyonu sağlanmış olur. Tam tersine çocuğun ev ortamı çocuğun doğal merakını köstekler ve yeterlilik duygusunu ve öz değerliğini yadırgarsa, zaman içinde çocuğun sınıfına olan aidiyet duygusu düzeyi düşer.

Her ne kadar okulun asıl işi olan öğretim, sınıfta öğretmenin kılavuzluğu, yönlendirmesi ve denetiminde, öğrenci-öğretmen etkileşimiyle gerçekleşse de, çocuğun sınıfta geçirdiği zaman, ailesi ve çevresiyle geçirdiği zamana göre daha kısa olduğundan, okul öğrenmelerinin aile çevresinde de desteklenmesi gereklidir. “Öğrencilerin aidiyetini arttırmak hem ailelerin hem de okulun ortak sorunudur. Gerçekten de öğrencinin okuldaki gelişimi, ailenin eğitime verdiği önemle koşutluk gösterir. Bu bağlamda aile-okul işbirliğinin iki avantajından söz edilebilir: Birincisi, ailenin okula ve öğrenciye gösterdiği ilgi güdü sağlar. İkincisi ise okulun yapısını, değerlerini ve standartlarını tanıyan aileler, çocuklarını daha iyi yönlendirebilirler” (Fırat, 2007, s. 45).

Şişman‘a (2002) göre öğrencinin sınıfa aidiyetini arttırabilmek için öğretmenler; aileleri, öğrenci ihtiyaçlarını, öğretim malzemelerini ve beklentiler konusunda sınıfın bir parçası haline getirebilmelidir. Bunun için öğretmen çocuğun genel görünümünü şekillendiren aile ile birlikte çalışması gerekir. Sınıf veli ilişkisinin gelişmesi, velinin sınıfa olan güveni arttırır. Velinin katılımını ve desteğini alan sınıflar hedeflerini daha iyi gerçekleştirir. Veli sınıfı anlayabileceği sürece sınıfa yardımcı olur, katkıda bulunur. Sınıf aile işbirliği her düzeydeki öğrencilerin sınıf başarısının arttırılmasında önemli rol oynar.

Finn ve Voekl 'a (1993) göre ilgili velilerin çocukları sınıfta daha az devamsızlık yaparlar ve daha az geç kalırlar. Bu çocukların ödevlerini tamamlama, sınıfta daha dikkatli olma olasılıkları daha yüksektir ve devamsızlıktan dolayı ailelerinin sınıfa çağrılma olasılığı daha düşüktür.

Dindar' a (2008) göre anne-baba ve öğretmenler, çocuklara daha elverişli bir öğrenme ortamı oluşturabilmek için ortak bir çaba göstermelidirler. ” Çocuğun evde oluşan ilk öğrenme deneyimleri, sınıftaki öğrenme girişimlerine destek sağlayarak, öğretmenin sınıf içindeki uygulamalarındaki başarı şansı yüksektir” (Çelenk, 2003, s. 28). Bu yüzden öğretmenin çocuğun aile ortamlarını iyi değerlendirebilmeleri ve onun daha iyi eğitimine olanak hazırlamak amacıyla aile sorunlarıyla iletişim kurmaları önemlidir. Öğrencinin sınıftaki gelişimi ailenin verdiği önem ile ilişkilidir. Aile-sınıf işbirliğinin iki avantajı vardır: Birincisi ailenin okula ve öğrenciye gösterdiği ilgi, motivasyonu sağlar. İkincisi ise sınıfın yapısını, değerlerini ve standartlarını tanıyan aileler çocuklarını daha iyi yönlendirebilirler.

Okullar, belli bir toplumsal bir çevre içinde yer alır ve bu çevre ile sürekli iletişim halindedir. “Akademik yönden yüksek başarıya sahip okulların, başarı düzeyi düşük okullardan daha fazla çevresel-ailesel destek ve katılıma sahip oldukları görülmektedir” (Ayık, 2007, s. 83). Ayık (2007) tarafından yapılan araştırmanın bulgularına göre, ailelerin ilgili olduğu zaman öğrencinin genel akademik yönden gerekse disiplin yönünden daha başarılı oldukları saptanmıştır. Ayrıca okul aile işbirliğine destek vererek öğrencinin kişisel ihtiyaçlarının belirlenmesinde en kısa yol aile ile birlikte çalışmak olduğu vurgulanmıştır. Çünkü ailenin katılımı öğrencinin sınıfta ve evde tutarlı olmasını sağlar. Etkili sınıflarda aileler öğrencinin aidiyetini arttırmada en önemli etkidir” (Çubukçu ve Girmen, 2006, s. 127). “Aile katılımı

bireyin sosyal ve duygusal gelişiminde aktif rol oynar. Araştırmalara göre aile katılımının yüksek olduğu okullarda, öğrencinin başarısının arttığı tespit edilmiştir” (Şişman, 2002, s. 109).

Acarbay’a (2011) göre anne-baba ve öğretmenler arasında kurulacak düzenli iletişimin önemi büyüktür. Velilerle okuldaki etkinliklere konusunda mektuplaşma, okul kuralları, velinin gereksinim duyduğu yardımcı bilgiler konusunda hazırlanmış broşürler, kurulacak bu iletişimin geleneksel araçlarıdır. Öğrencilerle ilgili kişisel raporlar, öğretmen aile telefonlaşmaları, veli-öğretmen toplantıları ayrıca çocuğun aile çevresi konusunda öğretmenlerin bilgileneceği ev ziyaretleri, çocukların sınıf içi etkinliklerini görme fırsatı elde edebilecekleri anne babaya açık sınıf içi etkinlikleri düzenleme günleri, sınıf aile iletişimde uzun yıllardır uygulanan iletişim yollarıdır.

2.3.6. Sosyal Etkinliklerinin Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi

Öğrencilerin sınıfa olan aidiyetin belirtilerinden de birisi de sosyal etkinliklere katılım isteğidir. “Bunun için sosyal etkinliklerin öğrencinin beklenti ve gereksinimlerine cevap verecek şekilde düzenlemesi ve öğrencilerin sınıf içinde ve dışında etkinliklere katılmalarının teşvik edilmesi gerekir” (Sarı, 2007, s. 81). Çünkü öğrencilerin kişilik gelişmelerinde sosyalleşme düzeylerinin ilk ve en önemli adımlarının atıldığı yer olması bu faaliyetlerin önemini arttırmaktadır.

Finn’e (1989) göre okuldaki ders dışı sosyal etkinliklere katılan öğrenci, okul toplumuna karşı aidiyet duygusu geliştirir ve okul öğrencinin hayatının vazgeçilmez bir parçası olur. Bu ait olma hissi özelliklere olumlu tamamlana ve diğer eğitimsel sonuçlar açısından risk grubundaysa onun kendini değerli hissetmesini, yılmaz bir öğrenci olmasını sağlar.

Okulda düzenlenen sosyal etkinlikler eğitsel açıdan birçok önemli sonucu vardır. Örneğin sosyal etkinliklere katılmak okula ve derse karşı ilgisini arttırmakta, akran iletişimini ve işbirliğini güçlendirmekte ve okulu bırakma oranını azaltmaktadır. Sınıfta düzenlenecek sosyal etkinlikler öğrencilere bir takım değerlerin kazandırılmasında önemli bir araç işlevi görebilir.

Halloway'e (2002) göre sosyal etkinliklere katılmanın öğrenciyi okula, arkadaş gruplarına ve okulun değerler sistemine de derinden bağlandığına işaret etmekte ve bu etkinliklerin okuldaki yetişkinler açısından da taşıdığı önemi vurgulayarak, okul toplumunun tüm üyeleri arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesini sağladıklarını belirtmektedir. Okuldaki düzenlenecek sosyal etkinlikler, okulda yaşanan disiplin problemleriyle mücadelede de önemli bir araç olarak ile kullanılabilir. Sarı' ya (2007) göre sosyal etkinliklere katılan öğrencilerin suç işlemeye ve okulu terk etmeye daha az eğimli olduğunu belirtmektedir. Ders dışı sosyal etkinliklere katılmak öğrencilere liderlik, kişisel gelişim ve topluma karşı adanmışlık duygusunu geliştirme fırsatını sunmaktadır. Bu etkinliklere katılmak öğrencilere sınıfta öğrendiklerini gerçek yaşamda uygulama şansı verir ve takım çalışması, rekabet, işbirliği, bireysel, grup sorumluluğu gibi değerleri öğrenmesini sağlar. Dolayısıyla ders dışı sosyal etkinliklere katılmak öğrencileri sınıfa ısındırdığından öğrencilerin sınıfa olan aidiyetini de artırır. "Aynı zamanda ders dışı etkinliklere katılım öğrencilerin zaman yönetimi, disiplin ve motivasyon gibi belirli tutumlar edinmesini veya öğrencinin bireysel özelliklerini etkileyecek sosyal ödüller almasını sağlar" (Şişman, 1994, s. 38). Voekl (1997) tarafından gerçekleştirilen çalışmada katılım düzeyi ile başarı arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Özellikle okulu bırakmakta olan risk altındaki akademik olarak zayıf

olan öğrenciler için öğrencinin okulla özdeşleşmesinde ders dışı sosyal etkinliklere katılımın önemli bir etken olabileceğini öne sürmüştür.

Sarı' ya (2007, s. 45) göre ders dışı etkinliklerin işlevlerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

1. Sosyal, ahlaki, zihinsel, bedensel ve psikolojik yönlerden öğrenciyi bir bütün olarak geliştirmek,
2. Öğrencilerin ilgi duydukları alanlarda yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olmak,
3. Öğrencilerin, özellikle toplumsal, kültürel değerlerle ilgili bilgi, beceri ve alışkanlıklar kazanarak iyi bir vatandaş olmalarına yardımcı olmak,
4. Öğrencilerin boş zamanlarını verimli geçirmeleri için, onlarda değerli eğlence ilgileri uyandırmak,
5. Çocuğa yaşamı olduğu gibi yaşatma olanağı sağlamak,
6. Öğrenciyi yaparak-yaşayarak demokratik yaşama alıştırmak,
7. Öğrencilerin kendi etkinliklerini ve özgürlüklerini kullanarak yaratıcı düşünme alışkanlıklarını geliştirmek,
8. Öğrencilerin meslek seçmelerine ve seçtikleri meslekle ilgili deneyim kazanmalarına yardımcı olmak,
9. Öğrencilerin liderlik ve yöneticilik yeteneklerini geliştirmek,
10. Öğrencilerde etkili ve verimli bir okul kültürü oluşturmak,
11. İşbirliği, yarışma, sorumluluk alma, çalışma, başarıma, hoşgörülü olma, sevilme, sevme gibi evrensel değerleri kazanmasına yardımcı olmak,
12. Akademik olarak (derste) kazanılan davranışların pekiştirilmesini sağlamak veya eksiklerini tamamlamaktır.

Ayrıca okul programlarını zenginleştirmek, çevreyi tanımak, diğer insanlara ve fikirlere değer vermek, okulun rutinleşmiş havasını değiştirmek gibi ilave birçok görevden de söz edilebilir. Kısaca özetlemek gerekirse bu tür etkinliklerin, bireyin bir bütün olarak gelişimine katkıda bulunma, ilgi duyulan alanda yeteneklerin gelişimine yardımcı olma, toplumsal ve kültürel alışkanlıkların kazanılması, boş zamanların verimli olarak kullanılması, demokrasi bilincinin kazanılması, meslek seçimine katkısı,

okul kültürünün kazanılması, liderlik ve yöneticilik becerilerinin geliştirilmesi gibi öğrencinin sınıf içi aidiyet duygusunu etkileyen işlevleri bulunmaktadır.

2.3.7. Sınıftaki İletişimin Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi

Öğrencilerin sınıf içi aidiyet duygusunun gelişmesinde sınıftaki iletişimin payı çok büyüktür. Sınıf eğitsel ve duygusal amaçların gerçekleştirildiği yapılandırılmış bir eğitim ortamıdır. Bu eğitsel amaçların gerçekleşmeleri ise sınıf içinde, öğretmen ve öğrenciler arasında kurulan iletişimin niteliğine bağlıdır. Bu bakımdan eğitimde iletişim, hedeflenen davranış değişikliğini oluşturmak için gereksinilen ilişki ağı olarak tanımlanabilir. Bu tanıma göre de iletişimde en önemli unsur amaçların paylaşılmasıdır. Bu sebeple ilk olarak amaçların açık ve anlaşılır bir biçimde tanımlanmaları gerekmektedir.

Öğretmen amaçları belirlerken, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri, ilgi, beklenti ve yeterliliklerinin yeterince bilincinde olmalıdır. Buna ek olarak mevcut eğitim olanakları da amaçların saptanmasında önemli bir etkidir. Sınıf içinde ortaya çıkan aidiyetsizlik sorunları ortamda bulunan öğrenci-öğretmen-anne baba, sosyal çevre eğitim programı ve eğitimi gibi pek çok etkenden kaynaklanmaktadır. Öte yandan disiplin sorunlarının ortaya çıkmasında önemli bir etken de taraflar arasında etkin bir iletişim ortamının kurulamamasıdır. “Oysaki iletişim insan etkinliğinin bir parçasıdır ve sınıf içinde de yerini almalıdır” (Ada ve Çetin, 2002, s. 45). İletişim çok boyutlu ve karmaşık bir konudur. Sınıf içi iletişim öğretmen öğrenci, öğrenci ile öğrenci, öğrenciden öğretmene ve çevreden de hepsine dönük bir süreci kapsamaktadır. Bu öğelerden yalnızca birine yönelik ve tek yönlü olarak sürdürülen bir iletişim sıkıcı

ve yararsız olmak durumundadır. Bu bakımdan öğretmen, iletişimin doğası, niteliği ve doğurguları hususunda bilgi sahibi olmalıdır.

Dil iletişimin en önemli ögesi olup öğretmen kullandığı dil ile öğrencilerin davranışlarını kontrol altında tutmalıdır. “Öğretmen, yargılayıcı olmayan, esnek ve betimleyici bir dil kullanabilmelidir. İletişimde dil kadar öneme sahip bir banka öge ise ses tonu ve beden dilidir. Buna göre öğretmen açık ve anlaşılır bir üslupla konuşmalı ve konunun gidisine uygun vurgulamalarda bulunmalıdır” (Alaca, 2011, s. 79). Bunun için iletişimi tamamlayıcı özelliği olan çeşitli jestlerden (gülümseme, basla onaylama, yürüyüş biçimi) yararlanabilir.

“Sınıfta gerçekleşen etkinliklerin hepsi belli bir iletişim modeli içinde oluşur. İletişimin hem gözlenen hem de gözlenmeyen sonuçları bulunmaktadır. Örnek olarak etkili öğrenme nasıl olumlu bir iletişim sisteminin ürünü ise zaman zaman ortaya çıkan istenmeyen davranışlarda bir iletişim patolojisinin ürünüdür” (Aydın, 2004: s.65). Bu yüzden öğretmen sınıf içinde aidiyetsizliği önleyebilmesi için iyi bir sınıf içi iletişim uzmanı olmalıdır.

2.3.8. Sınıftaki Demokratik Ortamın Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi

Sınıf içi aidiyet duygusunu etkileyen etmenlerden birisi de sınıftaki demokratik ortamın varlığıdır. Bu nedenle sınıftaki en büyük otorite olan öğretmenin sınıf içindeki uygulamaları çok önemlidir. Öğretmenin sınıfta sahip olduğu güç ile ilgili özellikler onu bazı durumlarda gücünü paylaşmaya ve demokratik bir ortam oluşturmaya götürür. Buna göre sınıf kendini yönetir. Ancak demokrasi azınlığın çoğunluğu yönetmesi değildir. Bu durumda herhangi bir demokratik ortam oluşamaz. Demokraside azınlıkta

kalanların da görüşleri dinlenir ve tartışma-uzlaşma-anlaşma-inandırma yöntemleri kullanılır. Bu bakımdan demokrasi sınıfta da bu şekilde işlemelidir.

Öğrenciler sınıfta kuralların dışına çıkılmaması koşulu ile kendilerini yönetme fırsatı bulmalıdır. “Öğretmen, öğrencileri etkilemek için onlara informal akran güç yapısını kullanmalıdır” (Başar, 1999, s. 54). Bu ise yetki ve sorumlulukların öğrencilerle paylaşılması ile gerçekleşir. Sınıf içinde belli bir demokratik güç dengesi olduğunda bu sınıf olaylarına bir kişinin egemen olmasını engeller. Bu tip durumlarda sınıf için etkinliklerden ve kendilerinin ve başkalarının davranışlarından sorumlu olan öğrenciler daha dikkatli davranacaktır.

Öğrencilerin evde, okulda ve sınıfta demokratik bir ortamda yaşamaları çok önemlidir. Demokratik bir ortamda öğretmen ne otoriterdir ne de serbest bırakmacı. “Öğrenciler sınıf kurallarının belirlenmesinde söz hakkına sahip olmalıdır” (Başar, 1999, s. 55). Böyle bir durumda sınıf içi aidiyet duygusunu olumlu yönde etkiler. Demokratik bir ortamda bulunmak çocukların özsaygılarını artırmaktadır. Ayrıca çocukların demokratik ortamlarda bulunmaları onların zeka düzeyleri üzerinde de olumlu etkilerde bulunmaktadır. Demokratik bir ortam çocuğa özgürlük sağlamaktadır. “Çocukların duygusal gelişimini desteklemekte ve meraklarını kamçulamaktadır. Demokratik ailelerin çocukları sabırlı, meraklı, planlı, hayal güçleri ve yaratma yetenekleri yüksek öğrenciler olmaktadır” (Döker, 2006, s. 43). Buna göre çocuğa hem evde hem de sınıf içinde demokratik bir ortamın sağlanması önemlidir. Demokratik bir ortam çocukların daha sağlıklı ve daha disiplinli bireyler olarak yetişmelerini sağlamaktadır. “Buna göre ilişkilerde güç kullanılması toplum içinde akıl ve ruh sağlığı sorunlarının ortaya çıkmasına sebep olmaktadır” (Döker, 2006, s. 45). Öte taraftan

demokratik bir ortamda yetişen ve eğitim gören çocuklar gizil güçlerine dayalı tüm yeteneklerini ortaya çıkartabilmektedir.

2.3.9. Sınıftaki Disiplin Ortamının Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi

Sınıf içinde öğrencinin aidiyet duygusunu artırarak pozitif bir disiplin anlayışı yerleştirmek için öncelikle öğretmen ve öğrencinin birbirlerine karşılıklı olarak saygı duymaları gerekmektedir. Öğretmenler ilk olarak öğrencilerini dikkate almayı öğrenmelidir. Öğretmenler öğrencilerin kim olduğunu öğrenmeli, onların hatalarını öğrenmek için birer fırsat olarak görmeli ve öğrencilerin derse anlamlı katılımlar yapma becerilerine sahip olduklarına inanmalıdır. “Sınıf içinde uygulanabilecek bir disiplin planının genel olarak üç temel ögesi bulunmaktadır. Bu ögeler kurallar, destekleyici geri besleme ve düzeltici eylemdir. Öğrenciler sınıf içinde buldukları tüm zaman boyunca sınıf kurallarına uymalıdır” (Döker, 2006, s. 34). Öğretmen öğrencilerin sınıf içindeki tutumlarına göre destekleyici geri beslemelerde bulunmalıdır. Ayrıca öğrenciler sınıf içinde kurallara uymadıkları zaman öğretmenin düzeltici eylemlerde bulunması gerekmektedir. Sınıf kurallarına örnek olarak öğretmenin direktiflerine uymak, ellerini, ayaklarını ve objeleri fazlaca oynatmamak, bağırılmamak ya da bir başkasını ismi ile çağırılmamak verilebilir.

Disiplin problemleri sınıf içinde öğretimin kesintiye uğramasına ve zaman kaybına sebep olan faktörlerin basında gelmektedir. Öğretmen istenmeyen davranışlarda bulunan öğrencilerini uyarmak amacı ile dersi durdurabilir. Öğretmen istenmeyen davranışlarla hangi yollarla mücadele ederse etsin dersi kesmek ve zaman harcamak zorundadır. Bu bakımdan da hem öğretmenin hem de öğrencilerin dikkatleri dağılır. Bu tip istenmeyen davranış durumlarında öğretmenin uyarıları daha ziyade

vücut dilini kullanmalıdır. Bu bakımdan öğretmen öğrencileri kesinlikle ders ortasında daha fazla disiplinli olmaya davet etmemelidir. Aksi halde öğrencilerin sınıfa olan aidiyetsizliği azalır.

2.3.10. Okul İkliminin Sınıf İçi Aidiyet Duygusuna Etkisi

Okul ikliminin öğretmenler, öğrenciler, yöneticiler, çalışanlar ve toplum üzerinde etkisi vardır. Aynı zamanda bu bahsettiğimiz gruplar okulun iklimi üzerinde büyük rol oynarlar. Etkili okul iklimine sahip kurumlarda; öğrenciler akademik başarıları üzerinde kontrolleri olduklarını, okulun onların eğitimiyle ilgilendiklerini bilirler ve hissederler. Öğretmenlerinin onların akademik başarılarıyla ilgilendiklerini bilirler. Başarısız okullarda ise öğrenci başarısızlık hissine kapılır. Okul öyle bir davranış sergiler ki, öğrenciler öğretmenlerinin onların başarılarıyla ilgilenmediklerini ve başarmaya çalışınca da diğer öğrencilerin onlarla dalga geçeceklerini düşünürler. Bu durumda okulda yalnızlık hisseden öğrenciler yavaş yavaş eğitim-öğretimlerini aksatıp bir süre sonra da okulu bırakma eğilimi gösterebilirler. Bu nedenle, okulun bir görevi de öğrencilere aidiyet duygusunu kazandırıp okula bağlılıklarını sağlamaktır. “Ait olma hissi veya bağlılık, bütün öğrenciler için önemlidir; fakat yetişkinliğe geçiş dönemi olan ergenlikte daha da kritik önem taşımaktadır”(Alaca, 2011, s.25).

Bu nedenle okullarda, özellikle genel olarak otoriteye karşı gelmenin belirgin olduğu ergenlik dönemindeki öğrenciler için okula aidiyet duygusunu destekleyecek sosyal olanakların geliştirilmesi yararlı olabilir. Finn’in (1989) belirttiği gibi öğrenciler kendilerini okulun önemli bir parçası olarak gördüklerinde okulu terk etme olasılıkları azalmaktadır.” Okula bağlılık ile ilgili yapılan araştırmalarda okula aidiyet duygusu ile çeşitli eğitim çıktıları arasında birbirini yakından etkileyen karşılıklı bir ilişki olduğunu

vurgulamaktadır. Öte yandan okula aidiyet duygusunun öğrencilerin gelecek planları üzerinde de önemli etkileri olduğu ortaya konulmuştur” (Alaca, 2011, s. 25).

Sınıf içi aidiyet duygusunun yüksek olmasında sınıf haricinde okuldaki olumlu bir ikliminde önemi büyüktür. Olumlu bir okul ikliminde akademik gelişime ve öğrenmeye önem verilir; öğrenciler ve öğretmenler arasında olumlu ilişkiler vardır; okul toplumunun tüm üyeleri birbirine saygı duyar; adil ve tutarlı bir disiplin politikası izlenir; aile desteği ve katılımı önemsenir. Bu nedenle, öğrencilerin okula bağlılık göstermesi, okul iklimi ve okuldan memnuniyet ile ilişkilidir. Okul iklimi, öğrencilerin öğrenme, güvenlik duygusu ve risk alma gibi özelliklerini olumlu ya da olumsuz olarak etkiler. Öğrenciler, olumsuz, hoş olmayan ya da arzulanmayan bir iklimin olduğu veya kendilerini dışlanmış hissettikleri bir okula gitmek istemezler. “Olumsuz bir okul iklimi öğrencilerin akademik başarısını düşürür ve şiddet davranışlarını ya da bu davranışlara yönelme riskini artırır” (Blum, 2005, s. 66).

İyi bir okul iklimi, sınıf içindeki olumlu atmosferi korumaya yardımcı olduğundan, eğitimciler ve okul yöneticileri için önemli bir amaçtır. Okul ortamı okulun işleyişini etkiler ve öğrenci ve personel üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Olumlu bir okul ortamında öğrenciler güvenli, değerli ve mutlu hissederler. Olumlu bir okul ortamı oluşturmak, okul içinde olumlu ilişkiler kurma ve akademik başarı yaratma için fırsatlar yaratmaya yardımcı olabilir.

Willms‘ a (2000) göre öğrencilerin aidiyet duygusunu geliştirebilmek için okul ikliminde olması gerekenler şunlardır: öğrenci başarılarını tanıma, veli ve toplumun okula katılımını arttırma, öğrenciler için karakter eğitimi ve müfredat dışı uygulama, bütün öğrencilere saygı gösteren öğretmenler ve yöneticilere sahip olma, okulda bir

toplum bilinci oluşturma, okulda güvenliği sağlama, şiddeti ve kabadayılığı önleme, sorunları çözme ve öğrenciler arasında uzlaşmayı sağlamaya yönelik programlar başlatma.

Öğrencinin sınıf içi aidiyetin etkileyen etkenlerden biri de okul yönetim politikasıdır. Blum'a (2004) göre öğrencilerin öğretmenlerle, yöneticilerle ve diğer öğrencilerle ilişkileri vakum içinde gelişmez. Okullar öğrencilere akademik, duygusal ve davranışsal yönlerden güvenli bir çevre yaratmakla sorumludurlar. Bu çevreyi yaratmanın birinci unsuru okul iklimidir. Bu özellikte bir okul iklimi akademik bir başarıya, öğretmenler ve öğrenciler arasında olumlu ilişkiler kurmaya, okul üyelerinin tümüne saygı duymaya, adil ve uyumlu disiplin politikalarına, güvenlik konularına önem vermeye ve toplum katılımına vurgu yapar.

Okulların bizzat kendileri de öğrencilerin aidiyet duygusunu azalmasından sorumludur. Birçok okuldaki öğrenme ortamı, öğrencinin öğrenme ortamından farklıdır. Öğrencinin okuldaki öğrendiği şeyler üzerinde hiç ya da çok az kontrol hakkı vardır. "Öğrenci hiç ilgisini çekmeyen veya kendine değer vermediği konuları veya dersleri almaya zorlanmakta ve doğal olarak öğrencinin okula olan aidiyeti düşmektedir" (Voekl, 2002, s. 29). Öğrencilerin aidiyet duygularını etkileyen okulların özelliklerini Voekl (2002) yapısal çevre düzenleyici çevre olarak ikiye ayırmıştır.

Yapısal çevre okulun büyüklüğü, okul nüfusunun etnik yapısını oluşturur. Bu konuda Lindsay (1982) küçük sınıflarda öğrencilerin az devamsızlık yaptıklarını ve ders dışı sosyal etkinliklere daha çok katıldıklarını bulmuştur. Düzenleyici çevre ise okulun sahip olduğu disiplin sisteminin öğrenciler tarafından kabul edilme derecesidir. "Düzen ve disiplin verimli okul kültürünün en önemli özellikleri arasındadır. Okuldaki

uygulamalar, yüksek risk altındaki öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olursa, akademik ve davranışsal zorluklar yaşayan öğrencilerin yabancılaşmasına neden olabilir” (Finn ve Voekl, 2003, s. 254).

“Başarılı bir okul kültürünün dört özelliği vardır: iletişim, okul personeli arasındaki işbirliği, organizasyon ve yönetim ve öğrenciler. Bu boyutların ilk üçü, son boyut olan öğrenci üzerinde büyük bir etkiye sahiptir” (Çayırdağ, 2006, s. 37). Çünkü okulda meydana gelen her şeyin merkezinde öğrenciler vardır. Bu yüzden, okul yönetimi ve öğretmenler, öğrencilere karşı olumlu davranışlar göstermek durumundadırlar. Eğitimle ilgili alınan bütün önemli kararlarda ve eğitimsel planlamada öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını dikkate almak zorundadır. Bu ihtiyaçların biri de okulun fiziksel özelliklerinin öğrenci ihtiyaçlarına göre düzenlenmesidir.

Öğrencinin amaçlanan davranışların oluşmasında öğrenme ortamlarının rolü büyüktür. Öğrenmeyi gerçekleştiren doğal çevrenin, öğrenmeyi oluşturacak veya kolaylaştırabilecek şekilde planlanması, zengin araç gereç kaynaklarla donatılması gerekir. “İdeal bir eğitim ortamının belirleyici unsurları arasında öğretmenler yer alsada fiziksel çevre ve olanaklarının ne kadar öğrenci aidiyet duygusunu arttırdığı araştırmalarda ortaya çıkmıştır” (Kıldan, 2007, s. 58). Bu yüzden ideal bir okul ortamının fiziksel özellikleri aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- İyi bir eğitim ortamı güvenlik öncelikli kriter olmalıdır. Sınıf ortamı ,çocukların yaşı, ortamdaki çocuk sayısı, öğretim programlarının beklenti dikkate alınarak tasarlanmalı ayrıca çocukların uyum içerisinde ilişkiler kurabilecekleri ortam olmalıdır.
- Okulların mimari yapısı, iklimi, yeryüzü şekilleri vb. kriterler dikkate alınarak tasarlanmalıdır.

- Okullar tasarlanırken hem çağdaş hem kültürel unsurlar okulda kendini okulda göstermelidir.
- Okulların ve sınıfların ses yalıtımına önem verilmeli ve bu konuda gerekli önlemler alınmalıdır.
- Sınıftaki öğrenci sayısı ideal ölçütlerde olmalı, öğrenci sayısı arttıkça ve her öğrenciye fiziksel ortam miktarı düştükçe eğitim ortamı ve kişiler arası ilişkilerin olumsuz yönde etkilenebileceği dikkate alınmalıdır.
- Sınıf ortamında yeterince materyal ve araç gereç olmalıdır. Yetersiz araç-gereç öğrenciler arasında ciddi anlaşmazlıklara neden olabileceği dikkate alınmalıdır. “Eğitim ortamı değiştirebilir ve dönüştürebilir şekilde düzenlenmeli ve çeşitli model ve yöntemlerine uygun şekilde tasarlanabilmelidir” (Çayırdağ, 2006, s.25)

“Okul ortamında spor ve konferans salonları, kütüphaneler, kantinler olmalıdır. Sınıflar yeterince aydınlatılmalı, soğuk havalarda ısınmaya, sıcak havalarda serinlenmeye uygun olmalıdır” (Karasolak, 2009, s. 13). Okul binalarının soğuk, sıcak ve çok geniş, loş ve rutubetli oluşu öğretimin niteliğini, okul iklimi bunun sonucunda da öğrenci okuluna olan aidiyetini olumsuz etkiler.

Başar’a (2003) göre okuldaki sağlık koşullarının iyi olmaması da öğrencinin sınıfa olan aidiyet duygusunu etkiler. Çünkü sağlık koşullarının iyi olmaması öğrenciyi okuldan uzaklaştırmakta ve böylece öğrencilere sağlık konusunda örnek davranışlar kazandırmalar da zorlaşmaktadır.

Sınıflarımızın kalabalık olması aidiyet duygusunu etkileyen önemli sorunlardan biridir. Bu durum hem öğretmen hem de öğrenci için birçok olumsuz etkiler meydana getirmektedir. Öğrenme sürecinde verimin düşmesinin yanında öğrencilerin psikolojik, sağlık ve sosyal sorunların yaşanmasına neden olmaktadır. Birçok araştırma sonucuna

göre sınıf mevcudunun 20'nin altında olması gerekirken ülkemizde 60-70 kişilik sınıflarda ders yapılmakta, kimi zaman öğrenciler ayakta ders dinlemek zorunda kalmaktadır. “Öğrenmeye ayrılması gereken sürenin büyük bir kısmı yoklamaya, sınıf disiplinini sağlamaya ayrılırken, kalabalıktan oluşan gürültü öğrencilerin sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir” (Çınar, 2004, ss. 1-2). Büyük sınıflarda etkili ve verimli iletişim düzeyi oldukça düşük olmakta, gürültü ve uğultuyu durdurmak isteyen öğretmen çözüm olarak sesini yükseltmek ya da şiddete başvurmak zorunda kalabiliyor. Bu durumda verimsiz bir sınıf ortamı oluşmakta ve sonucunda öğrenci sınıftan uzaklaşmaktadır.

Okul bahçesi okulun öğrenci sayısı ile orantılı olmalıdır. Çok büyük okul binaların küçük okul binalarına yapılması çok rastlanan bir olgudur. Bu durumda öğrencilerin ders dışı etkinlikleri aksamaktadır. Spor, dinlenme, halk oyunları, vb etkinlikler yapılmaktadır. Yada küçük bahçelerde yapılan beden eğitimi bayram hazırlıklarının gürültüsü ders yapan sınıfları olumsuz etkileyerek verimi düşürmektedir. “Bahçelerin ağaçlandırılması, çiçeklendirilmesi, ortam yerlerinin düzenlenmesi öğrencilerin okula sahip olma eğilimlerini arttırarak aidiyet duygusunu etkileyecektir” (Karasolak, 2009, s. 13).

Fiziksel ortamın öğrenciye aidiyet duygusu üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu göz önünde bulundurularak, başarının arttırılması ve sistemin verimli kılınmasında, eğitim yapılan ve donanımları göz ardı edilmemelidir. ”Okul yapıları eğitim ve öğretime destek olanların, eğitim hedeflerine ulaşma ve davranışları kazandırmayı hizmet edecek bir şekilde düzenlenmesi, olumlu bir öğretim ortamı oluşturulması büyük önem taşır” (Başar, 2003, s.9). Okulun fiziksel ortamı öğrencilerin kendilerine rahat ve dost çevrede hissedebileceği biçimde düzenlenmelidir. Okulda

mutlaka çeşitli konularda deney ve gözlemlerin yapılabileceği laboratuvar bulunmalıdır. Okuldaki ve sınıftaki araç ve gereçler, kitaplık, müze, atölye, spor ve müzik salonları gibi eğitim ve öğretim yerleri etkili bir öğretimin gerçekleştirilmesine yardım eder.

III.BÖLÜM

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın; modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin sınıf içi aidiyet duygularına etkili olan faktörleri çeşitli değişkenler açısından tespit etmeyi amaçlayan bu araştırma tarama modeli çalışmasıdır. “Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır” (Karasar, 2007, s. 76). Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen zaten ordadır. Önemli olan onu gözlemleyip uygun bir biçimde belirlemektir.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın çalışma evreni Sivas İli Merkez ve Zara İlçesi'nde bulunan ilkokullarda öğrenim görmekte olan öğrencilerden oluşturmaktadır. Uygun örnekleme yoluyla 10 ilkokuldan 257' si Erkek, 243' ü kız olmak üzere toplam 500, 4. sınıf öğrenciye ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan katılımcılara ilişkin demografik verilere (çalışmanın yapıldığı okullar, cinsiyet, sınavlardaki kaygı düzeyi, sınıf mevcudu şeklinde sıralanan özelliklerine ilişkin veriler) aşağıda yer verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okullara, cinsiyete, sınavlarda yaşanan kaygı ve okul mevcuduna göre dağılımına ilişkin frekans ve yüzdeleri Tablo 4.1 de gösterilmiştir.

Tablo 3.1.

Öğrencilerin Demografik Bilgilere göre Frekans ve Yüzdesi

Değişkenler	Kategoriler	F	%
OKULLAR	A ilkokulu	74	14,8
	B ilkokulu	67	13,4
	C ilkokulu	66	13,2
	Ç ilkokulu	56	11,2
	D ilkokulu	54	10,8
	E ilkokulu	43	8,6
	F ilkokulu	41	8,2
	G ilkokulu	36	7,2
	H ilkokulu	34	6,8
CİNSİYET	I ilkokulu	29	5,8
	Kız	243	48,6
SINAVLARDA YAŞANILAN KAYGI	Erkek	257	51,4
	Çok	126	25,2
SINIF MEVCUDU	Orta Derecede	271	54,2
	Hiç	103	20,6
	20'nin Altında	121	24,2
	21-30	130	26,0
	31-40	157	31,4
	41-50	112	22,4

Tablo 3.1 de araştırmaya katılan okullar ve öğrenci sayıları gösterilmiştir. Tablo 3.1 incelendiğinde ankete; A ilkokul'nda 74 (%14,8) öğrenci, B ilkokulu'nda 67 (%13,4) öğrenci, C ilkokulu'nda 66 (%13,2) öğrenci, Ç ilkokulu'nda 56 (%11,2) öğrenci, D ilkokulu'nda 54 (%10,8) öğrenci, , E ilkokulu'nda 43 (%8,6) öğrenci, F ilkokulu'nda 41 (%8,2) öğrenci, G ilkokulu'nda 36 (%7,2) öğrenci, H ilkokulu'nda 34 (%6,8) öğrenci, I İlkokulu'nda 29 (% 5,8) öğrenci katılmıştır. Toplamda 500 öğrenci

katıldığı gözlemlenmektedir. Öğrencilerin %49,2'sinin kız, %50,8'inin erkek olduğu belirlenmiştir. Tablo incelendiğinde araştırmanın 254' ü erkek 246' sı kız toplam 500 öğrencinin katıldığı görülmektedir. Öğrencilerin %54,2'sinin sınavlarda orta derecede kaygılı, %25,2'sinin de çok kaygılandığı ve geriye kalan %20,6'sının da hiç kaygılanmadığı belirlenmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin çoğunluğu sınavlarda orta derece kaygılandığı gözlenmektedir. Öğrencilerinin % 31,4'ünün 31-40 kişilik sınıflarda eğitim gördüğü, %26'sının 21-30 kişilik sınıflarda eğitim gördüğü, %22,4'ünün 20'nin altında sınıflara eğitim gördüğü, %22,4'ünün ise 41-50 kişilik sınıflarda eğitim gördüğü belirlenmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu 31-40 kişilik sınıflarda eğitim almaktadır.

3.3.Verilerin Toplanma Süreci

Araştırmada veriler araştırmacı tarafından 10 farklı ilkokulda 2 ay sürede toplanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçekler iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; olumlu-olumsuz duygu ölçeği, benim sınıfım ölçeği, aidiyet duygusu ölçeği ve akademik öz yeterlilik ölçeğidir. İkinci bölümde ise demografik verilere yönelik sorulara yer verilmiştir. Bunlar: cinsiyet, sınavlarda yaşanan kaygı düzeyi ve sınıf mevcududur. Birinci bölümde faydalanılan ölçekler aşağıda yer almıştır.

Olumlu-Olumsuz Duygu Ölçeği: Araştırmada Watson ve arkadaşları (1988) tarafından geliştirilip Gençöz (2000) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan “Negatif-Pozitif Duygu Ölçeği” kullanılmıştır. Örneklem grubundaki öğrencilerin okulda yaşadıkları duygulara ilişkin maddeleri “1:Çok Sık”, “2:Bazen” ve “3: Hiç” olmak üzere 1’den 3’e puanlamalarına yönelik olarak hazırlanmış üçlü likert ölçekte 20 duygu içermektedir. Ölçekteki 10 madde olumsuz 10 madde olumlu duygu belirtmektedir. Olumlu duygular: ilgili, heyecanlı, güçlü, coşkulu, gururlu, uyanık, moralli/istekli,

karalı, dikkatli ve canlı olarak tanımlanırken; olumsuz duygular: sıkıntılı, üzgün, suçlu, ürkmüş, düşmanca, sinirli, utanmış, kaygılı, tedirgin ve korkmuş olarak tanımlanmıştır. Gençöz (2000) bu araştırmada Cronbach Alpha değerini olumlu duygular için .40, olumsuz duygular için .64 bulmuştur. Araştırmanın verilerinde güvenirlik analizi yapılmıştır. Araştırmada güvenirlik için hesaplanan olumlu duygular için Cronbach Alpha değeri: .64'dür, olumsuz duygular için ise Cronbach Alpha değeri: .61 olarak hesaplanmıştır.

Benim Sınıfım Ölçeği: Öğrenme Ortamı Envanteri'nin basitleştirilmiş formu olan Benim Sınıfım Envanteri (Fisher ve Fraser, 1981), ilköğretim birinci kademedeki öğrenciler için geliştirilmiş olmakla birlikte lise düzeyine kadar kullanılabileceği ortaya konulmuştur. Bu envanter orijinini aldığı Öğrenme Ortamı Envanterinden dört önemli farklılık göstermektedir. Bu farklardan birincisi, çocukları çok yormamak amacıyla ilk ölçeğin 15 alt boyutundan sadece 5'inin bu envantere yer almasıdır. İkinci fark ise maddelerin, okunabilirliğini ve anlaşılabilirliğini arttırmak amacıyla basitleştirilmiş olmasıdır. Diğer bir önemli fark ise orijinali 4'lü bir derecelendirmeye sahip olan ölçeğin bu formunda evet/hayır şeklinde ikili bir derecelendirme kullanılmasıdır. Son önemli fark ise öğrencilerin ayrı cevap kağıtları yerine, yanıtlarını envanter üzerinde işaretleyebilmeleridir. Benim Sınıfım Ölçeği'nin son şekli 38 maddeden oluşmaktadır. 2305 öğrenci üzerinde yapılan uygulamalarda, uyum, uyuşmazlık, zorluk, doyum ve rekabet alt boyutlarına ilişkin iç tutarlık katsayıları .62 - .78 arasında bulunmuştur. Bu tezde ölçekteki 10 maddeden faydalanılmıştır. Bu maddelerden 1,2,3,4,5,7,10. soru maddeleri olumlu olup, 6,8,9. maddeler ise olumsuzdur. Bu çalışmada iç tutarlılık katsayısı .51 olarak bulunmuştur.

Sınıfa Aidiyet Ölçeği: Christopher Walker tarafından yapılmış bir ölçektir. Ölçeğin Türk kültürüne uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Can (2008) tarafından yapılmıştır. Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .90 dır. Ölçek 12 maddeden oluşup 1, 2, 3, 7, 8, 11 ve 12. maddeler olumlu, 4, 5, 6, 9, 10. maddeler olumsuzdur. Bu ölçek 'Katılıyorum, Orta Derecede Katılıyorum, Katılmıyorum' şeklinde üçlü likert tipi bir derecelendirme ölçeğidir. On maddeden oluşan ölçeğin tamamından tezde faydalanılmıştır. Bu çalışmada iç tutarlılık katsayısı .18 olarak bulunmuştur.

Akademik Öz Yeterlilik Ölçeği: Akademik öz yeterlilik ölçeği Steve Owen (1988) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, öğrencilerin not alma, soruları cevaplama, yazma ve sınıfa devam konularında kendilerine olan güvenlerinin miktarını ölçmektedir. Ölçekte 33 madde bulunmaktadır. Ölçek beşli derecelendirmeli likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin orjinal formu, 8 hafta arayla psikoloji ve eğitim bölümü öğrencilerine uygulanmıştır. İki uygulamanın iç tutarlık düzeyleri .90 ve .92'dir. Ölçeğin uyarlanması Kemer (2006), tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu ölçek altı boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar: akademik öz yeterlilik, iyi bir öğrencinin özellikleri, sosyal öz yeterlilik, kavrayış, akademik yardım yeterliliği ve sayısal öz yeterlilikdir. Bu tezde beş maddeden oluşan akademik sosyal öz yeterlilik boyutundan faydalanılmıştır. Bu çalışmada iç tutarlılık katsayısı .63 olarak bulunmuştur.

4.4. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan verilerin değerlendirilmesi ve analizinde SPSS 20.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Anketteki tüm sorulara ve ölçekteki önermelere verilen cevaplara ait frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmış, bu dağılımlar tablo ve grafiklerle gösterilmiştir. Ayrıca ortalama, standart sapma, mod, medyan, minimum ve maksimum değerler gibi tanımlayıcı istatistiklerden de yararlanılmıştır. Ayrıca

parametrik olan Bağımsız Grup t- Testi, Tek Yönlü Varyans (ANOVA) testine ve değişkenler arası ilişkileri ölçmek için Korelasyon analizine ve Regresyon analizine yer verilmiştir.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR

Bu bölümde anketteki sorulara verilen cevapların frekans ve yüzde dağılımları tablo ve grafiklerle gösterilmiş ve yorumlanmıştır. Bu cevapların analiz edilmesi sonucunda elde edilen bulguların yorumlanması ile araştırmamızın sonuçlarına yer verilmiştir.

4.1. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sınıf İçi Olumlu Duygu Düzeyleri Ölçümüne Ait Puanları ile Cinsiyet, Sınavlarda Yaşanılan Kaygı Düzeyi ve Sınıf Mevcuduna Göre Anlamlı Düzeyde Farklılaşmakta Mıdır? 4.1. Alt Probleme İlişkin Bulgular

İlkokul 4. sınıf öğrencilerini sınıf içi olumlu duygu düzeyleri ile cinsiyete göre anlamlı farklılık durumuna ilişkin olarak Tablo 4.1’de bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin sınıf içi olumlu duygu durumlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı sorusuna cevap arandığı bu alt problemde verilerin çözümlenmesinde Bağımsız Grup t- Testi istatistik yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 4.1

Olumlu Duyguların Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu

		N		Std. Sapma	<i>t</i>	P
Olumlu Duygular	Kız	243	15,66	3,05	1,23	.22
	Erkek	257	15,33	3,22		

Birtakım olumlu duyguların (ilgili, güçlü, coşkulu, gururlu, uyanık, hevesli, kararlı, dikkatli, aktif, heyecanlı) öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklılaşma

göstermemektedir ($p=0,22>0,05$). Tablo 4.2’de öğrencilerin olumlu duygu ölçeğinden aldıkları puanların cinsiyet değişkenine göre dağılımları incelendiğinde, erkek öğrencilerin olumlu duygu puanlarının aritmetik ortalamasının ($=15,66$) olduğu, kız öğrencilerin olumlu duygu puanlarının aritmetik ortalamasının ($=15,32$) olduğu görülmektedir. Hem erkek, hem de kız öğrencilerin olumlu duygu puanlarının birbirine çok yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2

Sınıf İçi Olumlu Duygu Düzeylerinin Sınavlarda Yaşanılan Kaygı Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumu

Kaygı Derecesi	N	Std. Sapma	F	p
Çok	126	15,63	3,10	
Biraz	271	15,42	3,02	
Hiç	103	15,51	3,49	.18 .83
Toplam	500	15,49	3,14	

Tablo 4.2 incelendiğinde ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin sınıf içi olumlu duygu duyguların (ilgili, güçlü, coşkulu, gururlu, uyanık, hevesli, kararlı, dikkatli, aktif, heyecanlı) sınavlarda yaşanan kaygı duyma durumuna göre anlamlı bir farklılaşma göstermemektedir ($F_{(126,271,103)}=0,18$, $p=0,83>0,05$).

İlkokul 4. sınıf öğrencilerini sınıf içi olumlu duygu düzeyleri ile kaygı düzeylerine göre anlamlı farklılaşma durumuna ilişkin bulgulara Tablo 4.2’de yer verilmiştir. Tablo 4.2’te ilkokul 4. sınıf öğrencilerini sınıf içi olumlu duygu düzeyleri kaygı düzeylerine göre anlamlı farklılık durumu gösterilmiştir. Öğrencilerin sınıf içi olumlu duygu durumlarının sınavlarda yaşanan kaygı düzeylerine göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı

sorusuna cevap arandığı bu alt problemde verilerin çözümlenmesinde Tek yönlü varyans (ANOVA) Testi istatistik yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 4.3

Sınıf İçi Olumlu Duygu Düzeylerinin Sınavlarda Yaşanılan Kaygı Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumu

Kaygı Derecesi	N	Std. Sapma	F	p
Çok	126	16,02	3,04	
Biraz	271	15,87	3,03	
Hiç	103	16,05	3,09	.14 .09
Toplam	500	15,99	3,07	

Tablo 4.3 incelendiğinde ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin sınıf içi olumlu duygu duyguların (ilgili, güçlü, coşkulu, gururlu, uyanık, hevesli, kararlı, dikkatli, aktif, heyecanlı)sınavlarda yaşanılan kaygı duyma durumuna göre anlamlı bir farklılaşma göstermemektedir ($F_{(126,2)}=0,14$, $p=0,09>0,05$). Başka bir deyişle, ilkokul 4. sınıf öğrencilerin olumlu duygularının sınavlarda yaşanılan kaygı düzeylerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin sınıf içi olumlu duygu düzeylerinin sınıf mevcudu düzeyine göre anlamlı farklılaşma durumuna ilişkin bulgular Tablo 4.4' de belirtilmiştir. Öğrencilerin sınıf içi olumlu duygu durumlarının sınıf mevcuduna göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı sorusuna cevap arandığı bu alt problemde verilerin çözümlenmesinde Tek yönlü varyans (ANOVA) Testi istatistik yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 4.4*Sınıf İçi Olumlu Duygu Düzeylerinin Sınıf Mevcuduna Göre Farklılaşma Durumu*

Sınıf Mevcudu	N	Std. Sapma	F	P
20'nin Altında	101	15,50	3,32	
21-30	130	16,30	3,18	
31-40	157	15,26	2,70	4,75
41-50	112	14,87	3,33	.03
Toplam	500	24,50	3,14	

Tablo 4.4. incelendiğinde ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin sınıf içi olumlu duygu düzeylerinin sınıf mevcuduna göre anlamlı bir farklılaşma göstermektedir($F_{(101,3)}=4,75$; $p=0,03<0,05$).

Tablo 5.5.*Öğrencilerin Sınıf Mevcuduna göre Olumlu Duygu Ölçeğinden Aldıkları Puanlarının Karşılaştırılması*

Varyans Analizi	Kareler	Serbestlik	Kareler	F	P
Değerleri	Toplamı	Derecesi	Ortalama		
Gruplar Arası	137,535	3	45,8	4,75	,03
Grup İçi	4787,63	496	9,6		
Toplam Kareler	4924,49	499			

Analiz sonuçlarına göre öğrencilerin olumlu duygu ölçeğinden aldıkları puanlar, sınıf mevcuduna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F_{(3, 496)}=4,75$, $p<0,05$. Post Hoc testine göre anlamlı farklılaşmanın 21-30 arasındaki sınıf mevcudu ile 31-40 ve 41-50 arasındaki sınıf mevcudu arasında olduğu bulunmuştur.

5.2. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sınıf İçi Olumsuz Duygu Düzeyleri Ölçümüne Ait Puanları ile Cinsiyet, Sınavlarda Yaşanılan Kaygı Düzeyi ve Sınıf Mevcuduna Göre Anlamli Farklılaşma Var Mıdır? 5.2. Alt Probleme İlişkin Bulgular

İlkokul 4. sınıf öğrencilerini sınıf içi olumsuz duygu düzeyleri ile cinsiyete göre anlamli farklılaşma durumuna ilişkin olarak Tablo 4.6 'da bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin sınıf içi olumlu duygu durumlarının cinsiyete göre anlamli bir farklılaşma olup olmadığı sorusuna cevap arandığı bu alt problemde verilerin çözümlenmesinde Bağımsız Grup T Testi istatistik yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 4.6

Olumsuz Duyguların Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu

		N		Std. Sapma	T	P
Duygular	Erkek	257	15,41	3,89	-1,44	.15
	Kız	243	15,88	3,25		

Olumsuz duyguların cinsiyete göre farklılaşma durumuna ilişkin tablo 4.6 incelendiğinde anlamli farklılaşma gözlemlenmemiştir. Birtakım olumsuz duyguların (sıkıntılı, üzgün, utanmış, kaygılı, tedirgin, suçluluk, ürkeklik, düşmanca, sinirlilik, korkaklık) öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklılaşma göstermemektedir ($p=0,15>0,05$)

İlkokul 4. sınıf öğrencilerini sınıf içi olumsuz duygu düzeyleri ile kaygı düzeylerine göre anlamli farklılaşma durumuna ilişkin bulgulara Tablo 4.7' de yer verilmiştir. Öğrencilerin sınıf içi olumsuz duygu durumlarının kaygı düzeylerine göre anlamli bir farklılaşma olup olmadığı sorusuna cevap arandığı bu alt problemde verilerin çözümlenmesinde Tek varyans (ANOVA) Testi istatistik yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 4.7

Sınıf İçi Olumsuz Duygu Düzeylerinin Sınavlarda Yaşanılan Kaygı Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumu

Kaygı Derecesi	N	Std. Sapma	F	p
Çok	126	16,18	4,29	
Biraz	271	15,60	3,12	
Hiç	103	15,08	3,80	2,67 .07
Toplam	500	15,64	3,33	

Tablo 4.7 incelendiğinde ilkökul 4. Sınıf öğrencilerinin sınıf içi olumsuz duyguların (sıkıntılı, üzgün, utanmış, kaygılı, tedirgin, suçluluk, ürkeklik, düşmanca, sinirlilik, korkaklık)sınavlarda yaşanılan kaygı duyma durumuna göre anlamlı bir farklılaşma göstermemektedir ($F_{(126,271,103)}=2,67$, $p=0,07>0,05$).

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin sınıf olumsuz duygu düzeylerinin sınıf mevcudu düzeyine göre anlamlı farklılaşma durumuna ilişkin bulgular Tablo 4.8' de yer verilmiştir. Öğrencilerin sınıf içi olumsuz duygu durumlarının sınıf mevcuduna göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı sorusuna cevap arandığı bu alt problemde verilerin çözümlenmesinde Tek yönlü varyans (ANOVA) Testi istatistik yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 4.8

Sınıf İçi Olumsuz Duygu Düzeylerinin Sınıf Mevcuduna Göre Farklılaşma Durumu

Sınıf Mevcudu	N	Std. Sapma	F	P
20'nin Altında	101	15,88	3,45	
21-30	130	15,40	3,08	
31-40	157	15,70	3,07	.34
41-50	112	15,61	4,81	.79
Toplam	500	15,64	3,60	

$p=0,79<0,05$

Tablo 4.8 incelendiğinde ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin sınıf içi olumlu duygu düzeylerinin sınıf mevcuduna göre anlamlı bir farklılaşma göstermemektedir. $F_{(101,3)}=4,75$; $p=0,79<0,05$.

4.3. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Benim Sınıfım Ölçümüne Ait Puanları ile Cinsiyet, Sınavlarda Yaşanılan Kaygı Düzeyi ve Sınıf Mevcuduna Göre Anlamlı Farklılaşma Var mıdır? 4.3. Alt Probleme İlişkin Bulgular

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin benim sınıfım algısının cinsiyete göre anlamlı farklılık durumuna ilişkin olarak Tablo 4.9 'da bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin benim sınıfım algısının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı sorusuna cevap arandığı bu alt problemde verilerin çözümlenmesinde Bağımsız Grup T Testi istatistik yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 4.9*Benim Sınıfım Algısının Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu*

		N		Std. Sapma	t	P
Benim Sınıfım	Kız	243	16,32	2,75	.74	.94
Algısı	Erkek	257	16,34	2,78		

İlkokul 4.sınıf öğrencilerinin benim sınıfım algısının cinsiyete göre farklılaşma durumuna ilişkin Tablo 4.9 incelendiğinde anlamlı farklılaşma gözlemlenmemiştir ($p=0,94>0,05$).

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin benim sınıfım algısının sınavda yaşanan kaygı düzeylerine göre anlamlı farklılaşma durumuna ilişkin bulgulara Tablo 4.10 'de yer verilmiştir. Öğrencilerin benim sınıfım algısının sınavlarda yaşanan kaygı düzeylerine göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı sorusuna cevap arandığı bu alt problemde verilerin çözümlenmesinde Tek yönlü varyans (ANOVA) Testi istatistik yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 4.10*Benim Sınıfım Algısının Sınavlarda Yaşanılan Kaygı Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumu*

Kaygı Derecesi	N		Std. Sapma	F	p
Çok	125	16,01	2,83	3,37	.04
Biraz	270	16,63	2,85		
Hiç	105	15,96	2,35		
Toplam	500	16,63	2,76		

Tablo 4.10 incelendiğinde ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin benim sınıfım algısının sınavlarda yaşanan kaygı duyma durumuna göre anlamlı bir farklılaşma göstermektedir ($F_{(125,270,105)}=3,37$ $p=0,035<0,05$). Başka bir deyişle, ilkokul 4. sınıf öğrencilerin benim sınıfım algısının sınavlarda yaşanan kaygı düzeylerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir.

Tablo 4.11

Öğrencilerin Sınavlarda Yaşanılan Kaygıya göre Benim Sınıfım Ölçeğinden Aldıkları Puanlarının Karşılaştırılması

Varyans Analizi	Kareler	Serbestlik	Kareler	F	p
Değerleri	Toplamı	Derecesi	Ortalama		
Gruplar Arası	51,25	2	25,62	3,37	.04
Grup İçi	3762,51	496	7,58		
Toplam Kareler	3783,51	498			

Analiz sonuçlarına göre öğrencilerin benim sınıfım algısı ölçeğinden aldıkları puanlar, sınavlarda yaşanan kaygıya göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F_{(3, 1265)}=3,378$, $0,035<0,05$). Post Hoc testine göre farklılaşma öğrencilerin sınavlarda yaşadığı az kaygı ve çok kaygı arasındadır.

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin benim sınıfım algısının sınıf mevcuduna göre anlamlı farklılık durumuna ilişkin bulgulara Tablo 4.11’de yer verilmiştir. Öğrencilerin benim sınıfım algısının sınıf mevcuduna göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı sorusuna cevap arandığı bu alt problemde verilerin çözümlenmesinde Tek yönlü varyans (ANOVA) Testi istatistik yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 4.11

Benim Sınıfım Algısının Sınıf Mevcuduna Göre Farklılaşma Durumu

Sınıf Mevcudu	N	Std. Sapma	F	p
20'nin Altında	100	16,42	2,99	
21-30	130	15,75	2,45	
31-40	156	16,88	2,70	4,22
41-50	114	16,17	2,86	.01
Toplam	500	16,33	2,76	

Tablo 4.11 incelendiğinde ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin benim sınıfım algısının sınıf mevcuduna göre anlamlı bir farklılaşma göstermektedir. $F_{(101,130,156,114)}=4,22$; $p=0,01<0,05$).

Tablo 4.12.

Öğrencilerin Sınıf Mevcuduna göre Beni Sınıfım Ölçeğinden Aldıkları Puanlarının Karşılaştırılması

Varyans Analizi	Kareler	Serbestlik	Kareler	F	p
Değerleri	Toplamı	Derecesi	Ortalama		
Gruplar Arası	95,26	3	31,754	4,22	,01
Grup İçi	3718,50	495	7,512		
Toplam Kareler	38713,76	498			

Analiz sonuçlarına göre öğrencilerin benim sınıfım ölçeğinden aldıkları puanlar, sınıf mevcuduna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F_{(3, 495)}=4,22$; $0,01<0,05$).

Post Hoc testine göre anlamlı farklılaşma 21-30 mevcutlu sınıflarla 31-40 mevcutlu sınıflar arasındadır.

4.4. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Aidiyet Duygusu Düzeyleri Ölçümüne Ait Puanları ile Cinsiyet, Sınavlarda Yaşanılan Kaygı Düzeyi ve Sınıf Mevcuduna Göre Anlamlı Farklılaşma Var Mıdır? 4.4. Alt Probleme İlişkin Bulgular

İlkokul 4. sınıf öğrencilerini aidiyet duygusu algısının cinsiyete göre anlamlı farklılaşma durumuna ilişkin bulgular Tablo 4.13.'de yer verilmiştir. Öğrencilerin aidiyet duygusu ölçeğinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı sorusuna cevap arandığı bu alt problemde verilerin çözümlenmesinde Bağımsız Grup T Testi istatistik yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 4.13

Aidiyet Duygusu Algısının Cinsiyete Göre Farklılık Durumu ilişkisi

		N		Std. Sapma	t	p
Aidiyet Düzeyi	Kız	243	23,12	3,16	.81	.41
	Erkek	257	22,90	3,83		

İlkokul 4.sınıf öğrencilerinin aidiyet duygusu algısının cinsiyete göre farklılaşma durumuna ilişkin tablo 4.13 incelendiğinde anlamlı farklılaşma gözlemlenmemiştir ($p=0,41>0,05$). Tablo 4.13'de öğrencilerin aidiyet duygusu ölçeğinden aldıkları puanların cinsiyet değişkenine göre dağılımları incelendiğinde, kız öğrencilerin aidiyet duygusu puanlarının aritmetik ortalamasının ($=23,12$) olduğu, erkek öğrencilerin benim sınıfım puanlarının aritmetik ortalamasının ($=22,90$) olduğu görülmektedir. Hem erkek, hem de kız öğrencilerin aidiyet duygusu puanlarının birbirine çok yakın olduğu görülmektedir.

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin aidiyet duygusu algısı ile kaygı düzeylerine göre anlamlı farklılık durumuna ilişkin bulgulara Tablo 4.14’da yer verilmiştir. Öğrencilerin aidiyet duygusu algısının sınavlarda yaşanan kaygı düzeylerine göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı sorusuna cevap arandığı bu alt problemde verilerin çözümlenmesinde Tek yönlü varyans (ANOVA) Testi istatistik yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 4.14

Aidiyet Duygusu Algısının Sınavlarda Yaşanılan Kaygı Düzeylerine Göre Farklılık Durumu

Kaygı Derecesi	N	Std. Sapma	F	p
Çok	126	23,00	3,79	
Biraz	270	23,05	2,77	
Hiç	104	23,01	2,50	.11 .98
Toplam	500	23,02	3,00	

Tablo 4.14 incelendiğinde ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin benim sınıfım algısının sınıf mevcuduna göre anlamlı bir farklılaşma göstermemektedir. $F_{(126,270,104)}=0,11$, $p=0,98<0,05$).

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin aidiyet duygusu algısının sınıf mevcuduna göre anlamlı farklılaşma durumuna ilişkin bulgulara Tablo 4.15.’de yer verilmiştir.

Tablo 4.15*Aidiyet Duygusu Algısının Sınıf Mevcuduna Göre Farklılaşma Durumu*

Sınıf Mevcudu	N	Std. Sapma	F	p
20'nin Altında	101	22,77	3,58	
21-30	130	22,89	2,71	
31-40	157	23,18	2,84	.55
41-50	112	23,16	3,81	.64
Toplam	500	23,02	3,00	

Tablo 4.15 incelendiğinde ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin aidiyet duygusu algısının sınıf mevcuduna göre anlamlı bir farklılaşma göstermemektedir ($F_{(101,3)}=0,55$; $p=0,64 < 0,05$).

4.5. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Öz Yeterlilik Duygusu Düzeyleri Ölçümüne Ait Puanları ile Cinsiyet, Sınavlarda Yaşanılan Kaygı Düzeyi ve Sınıf Mevcuduna Göre Anlamlı Farklılaşma Var mıdır? 4.5. Alt Probleme İlişkin Bulgular

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin akademik sosyal öz yeterlilik algısının cinsiyete göre anlamlı farklılık durumuna ilişkin bulgulara Tablo 4.16 'de bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin akademik sosyal öz yeterliliğin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı sorusuna cevap arandığı bu alt problemde verilerin çözümlenmesinde Bağımsız Grup t- Testi istatistik yöntemi kullanılmıştır

Tablo 4.16

Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Algısının Cinsiyete Göre Farklılık Durumu İlişkin Dağılımı

		N		Std. Sapma	<i>t</i>	<i>p</i>
Öz Yeterlilik	Kız	246	13,49	2,75		
Algısı	Erkek	254	13,01	2,77	-1,91	.06

İlkokul 4.sınıf öğrencilerinin akademik sosyal öz yeterlilik algısının cinsiyete göre farklılaşma durumuna ilişkin tablo 4.16 incelendiğinde anlamlı farklılaşma gözlemlenmemiştir ($p=0,06>0,05$).

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin akademik sosyal öz yeterlilik algısı ile sınavlarda yaşanan kaygı düzeylerine göre anlamlı farklılaşma durumuna ilişkin bulgulara Tablo 4.17 'de yer verilmiştir. Öğrencilerin akademik sosyal öz yeterlilik algısının sınavlarda yaşanan kaygı düzeylerine göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı sorusuna cevap arandığı bu alt problemde verilerin çözümlenmesinde Tek varyans (ANOVA) Testi istatistik yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 4.17

Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Algısının Sınavlarda Yaşanılan Kaygı Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumu

Kaygı Derecesi	N		Std. Sapma	F	p
Çok	126	12,87	2,81		
Biraz	270	13,25	2,66		
Hiç	104	13,70	2,96	2,58	.07
Toplam	500	13,25	2,77		

Tablo 4.17 incelendiğinde ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin akademik sosyal öz yeterlilik algısının sınıf mevcuduna göre anlamlı bir farklılaşma göstermemektedir ($F_{(126,2)}=2,55$, $p=0,07>0,05$).

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin akademik sosyal öz yeterlilik algısının sınıf mevcuduna göre anlamlı farklılaşma durumuna ilişkin bulgulara Tablo 4.18’de yer verilmiştir. Tablo 4.18’de ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin akademik sosyal öz yeterlilik algısının sınıf mevcuduna göre anlamlı farklılaşma durumu gösterilmiştir. Öğrencilerin akademik sosyal öz yeterlilik algısının sınıf mevcuduna göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı sorusuna cevap arandığı bu alt problemde verilerin çözümlenmesinde Tek yönlü varyans (ANOVA) Testi istatistik yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 4.18

Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Algısının Sınıf Mevcuduna Göre Farklılaşma Durumu

Sınıf Mevcudu	N	Std. Sapma	F	P
20'nin Altında	101	13,01	2,90	
21-30	130	13,06	2,88	
31-40	157	13,39	2,47	.81
41-50	112	13,47	2,93	.48
Toplam	500	13,25	2,77	

Tablo 4.18 incelendiğinde ilkökul 4. Sınıf öğrencilerinin akademik sosyal öz yeterlilik algısının sınıf mevcuduna göre anlamlı bir farklılaşma göstermemektedir ($F_{(101,3)}=0,818$, $p=0,484 >0,05$).

4.6. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Olumlu- Olumsuz Duyguları, Sınıf İçi Aidiyet Duyguları, Benim Sınıfım ve Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır? 4.6. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sınıf içi olumlu- olumsuz duyguları, sınıf içi aidiyet duyguları, benim sınıfım boyutu ve akademik sosyal öz yeterlilik boyutu arasında anlamlı bir ilişkiye bulgulara Tablo 4.19' da yer verilmiştir. Bu alt problemin verilerinin çözümlenmesinde Pearson Correlation istatistik yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 4.19

Olumlu Duygular, Olumsuz Duygular Sınıf İçi Aidiyet Duygusu, Benim Sınıfım Algısı ve Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Boyutu Arasındaki Anlamlı İlişki Durumu

Değişken	1	2	3	4	5
1.Olumlu	1				
2.Olumsuz	.17**	1			
3.Benim Sınıfım	.25**	.17**	1		
4.Aidiyet	.11*	-.04	.28**	1	
5.Öz Yeterlilik	-.20**	-.16**	-.19**	-.09*	1

N=500, *p<.05, **p<.01

Tablo 4.19 incelendiğinde; Olumlu duygular ile olumsuz duygular arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki vardır ($r = .17$). Olumlu duygular ile benim sınıfım boyutu arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki vardır ($r = .25$). Olumlu duygular ile aidiyet duygular arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır ($r = .11$). Olumlu duygular ile akademik sosyal öz yeterlilik arasında zayıf, negatif yönde, anlamlı bir ilişki vardır ($r = -.20$).

Olumsuz duygular ile benim sınıfım boyutu arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki vardır ($r = .17$). Olumsuz duygular ile aidiyet duygular arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Olumsuz duygular ile akademik sosyal öz yeterlilik arasında zayıf, negatif yönde, anlamlı bir ilişki vardır ($r = -.16$).

Benim sınıfım boyutu ile aidiyet duygusu arasında zayıf, pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır ($r = .28$). Benim sınıfım boyutu ile akademik sosyal öz yeterlilik arasında

zayıf, negatif yönlü, anlamlı bir ilişki vardır ($r = -.19$). Aidiyet duygusu ile akademik sosyal öz yeterlilik arasında zayıf, negatif yönlü, anlamlı bir ilişki vardır ($r = -.09$).

4.7. Olumlu Duygular, Benim Sınıfım Algısı ve Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Sınıf İçi Aidiyet Duygusunu Anlamlı Bir Şekilde Yordamakta Mıdır? 4.7. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu alt problemde olumlu- olumsuz duygular, benim sınıfım algısı ve akademik sosyal öz yeterlilik sınıf içi aidiyet duygusunu anlamlı bir şekilde yordamasına ilişkin bulgulara tablo 4.20' de yer verilmiştir. Bu alt problemde regresyon analizi ve Tek Yönlü Varyans ANOVA testi istatistik yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 4.20.

Olumlu Duygular, Benim Sınıfım Algısı ve Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Sınıf İçi Aidiyet Duygusunu Anlamlı Şekilde Yordama Durumu

Yordayıcı	B	Std. Sapma	B	<i>t</i>	P
Değişkenler					
Standart	18.32	1.25		14.61	.00
Olumlu Duygu	.04	.04	.04	.90	.36
Benim Sınıfım	.29	.05	.26	5.78	.00
Öz Yeterlilik	-.04	.05	-.04	-.83	.45

$R = .28$; $R^2 = .08$; $F = 14.387$; $p < .001$

Bağımsız değişken durumundaki olumlu duygular, benim sınıfım ve akademik sosyal öz yeterliliğin bağımlı değişken durumundaki sınıf içi aidiyet duygusu varyansını %8 oranında açıkladığı anlaşılmaktadır. Tek yönlü Varyans ANOVA

tablosunun anlamlılık sütünundaki değer ise benim sınıfım ve sınıf içi aidiyet duyguları değişkenler arasındaki ilişkinin $p < 0,01$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Olumlu duygular ve akademik sosyal öz yeterliliğin sınıf içi aidiyet duygusu arasındaki ilişki ise istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu bulgulardan hareketle benim sınıfım sınıf içi aidiyet duygusuna anlamlı katkıda bulunurken olumlu duygular ve akademik sosyal öz yeterlilik ise anlamlı bir katkıda bulunmamaktadır.

VI. BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu araştırma ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin sınıftaki duygularının ve sınıf içi aidiyet duygusunun çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda Olumlu- Olumsuz Duygular, Benim Sınıfım, Aidiyet Duygusu ve Akademik Sosyal Öz Yeterlilik Ölçeği; cinsiyet, sınavlarda yaşanan kaygı ve sınıf mevcudu arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığı aranmış, ölçekler arasında ilişki durumu belirlenip; ölçeklerin ne kadar aidiyet duygusunu yordadığı bulunmuştur.

Olumlu-olumsuz duygu, benim sınıfım, aidiyet duygusu ve akademik sosyal öz yeterlilik ölçeğinin cinsiyete göre anlamlı farklılaşma bulunamamıştır. Buna karşın Eith'in (2005) araştırmasında ilkokul düzeyindeki sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin sınıfta yaşadığı olumlu duygularda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Blum da (2004) yaptığı benzer çalışmada kız öğrencilerin olumlu duygularının, erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu ve öğrencilerin yaşı büyüdükçe olumlu duygularının azaldığını ortaya koymuştur. Kız öğrenciler sınıfta arkadaşlarıyla, öğretmenleriyle erkeklere göre daha çok duygusal bağ kurdukları için sınıflarına karşı erkeklere göre daha çok olumlu duygu beslemektedirler. Ocak' ın (2004) yaptığı çalışmada ise erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre olumsuz duygu puanlarının daha yüksek olduğunu bulmuştur. Erkek öğrenciler ilkokul dönemlerinde sınıfın sosyal, akademik ve fiziksel ortamın yetersiz olması durumunda sınıfına karşı daha çok olumsuz duygu beslemektedir. Bunun için okulun sosyal, akademik, fiziki ortamı çok önemlidir. Nichols (2008) yaptığı

araştırmada ilkokulda kız öğrencilerin akademiksel öz yeterlilik olarak erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Kız öğrenciler derslere, sosyal etkinliklere katılmada isteklilik, verilen görevi zamanında bitirme, sınavlarda daha yüksek not almak için çalışma, sınıf ortamına daha hızlı uyum sağlama konusunda erkeklere göre daha iyidirler. Bu durumda kız öğrencilere göre sınıfı daha çok sevmekte ve benimsemektedir. Arastaman (2006) yaptığı araştırmada kız öğrencilerin davranışsal olarak erkek öğrencilere göre daha çok aidiyet duygusuna kapıldıklarını tespit etmiştir. Bilişsel olarak ise erkek öğrencilerin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu durum erkek öğrencilerin not olarak kız öğrencilerden daha başarılı olduğu; fakat davranışa döküp sınıfı benimseme konusunda kız öğrencilerinden daha geridedir.

Araştırmada ele alınan demografik değişkenlerden bir tanesi de Sınavlarda yaşanan kaygı durumudur. Olumlu-olumsuz duygu, benim sınıfım, aidiyet duygusu ve akademik sosyal öz yeterlilik ölçeklerinden sadece benim sınıfım ölçeği ile sınavlarda yaşanan kaygı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Anlamlı ilişkide sınavda yaşanan az ve çok kaygı arasındadır. Ekşioğlu (2009) ve Sarı (2012) araştırmalarında öğrencilerin beslediği olumlu veya olumsuz duygu sınavlarda yaşanan kaygı durumunu etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Öğrenciler okulu ne kadar çok severse, sınıftaki aktivitelere ne kadar çok katılırsa sınavlarda yaşayacağı kaygı durumu da o kadar düşük olacaktır. Bunun için öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Öğretmenler öğrencilerin ihtiyaçlarına karşılık veren etkinlikler sunduğunda öğrenciler derse yoğunlaşırlar, dersler yoğunlaştıkları için de motivasyonları artmaktadır. Bunun sonucunda sınavlarda daha az kaygı yaşarlar, dah az kaygı yaşadıklarında sınav sonucunda başarma ve mutluluk duygusu yaşarlar. Bond (2007) araştırmasında

akademik öz yeterlilik ile sınavlarda yaşanan kaygı durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öğrenci ne kadar duygusal, bilişsel ve sosyal olarak ne kadar kendini yeterli olursa sınavlarda o kadar rahat olur ve kaygı yaşamaz. Ekşioğlu' na (2009)' a göre öğrencinin kendine güvenmesi akademik öz yeterlilik ilk koşuldur. Çocuklarda bu duyguyu geliştirecek ortamlar sunulmalıdır ki çocuk sınavlarda kaygı yaşamassın. Sınavlarda yaşanan kaygı ne kadar yüksek olduğunda öğrenciler sınıfına karşı olumsuz duygular beslemekte, kendini akademik olarak yetersiz görmekte, benim sınıfım algısı oluşmamakta sonuç olarak da sınıfına olan aidiyetini olumsuz etkilemektedir.

Araştırmada ele alınan değişkenlerden bir tanesi de sınıf mevcududur. Olumlu duygular, benim sınıfım algısıyla sınıf mevcudu arasında anlamlı ilişkiler bulunurken; olumsuz duygular, aidiyet duygusu ve akademik sosyal öz yeterlilik arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Anlamlı ilişki 21-30 arası sınıf mevcudu ile 31-40 arası sınıf mevcudu arasında bulunulmuştur. Araştırmadaki sonuçların aksine Goodenow (1993) araştırmasında aidiyet duygusu ile sınıf mevcudu arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Şarlak da (2008) araştırmasında akademik sosyal öz yeterlilik ile sınıf mevcudu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sınıftaki öğrenci sayısı ideal ölçütlerde olmalıdır: öğrenci sayısı arttıkça ve her öğrenciye düşen fiziksel ortam miktarı düşmektedir. Aynı zamanda öğrencinin derslerdeki etkinliklere katılma sıklığını düşürmekte, öğretmenin öğrenciyle daha iyi, daha yakından ilgilenmesini engellemekte, öğrencinin akademik öz yeterliliğini düşürmekte sonuç olarak bu etmenler öğrencinin sınıfa olan aidiyetini düşürmektedir. Sınıf mevcudunun fazlalığı, öğrencilerin öğrenme, güvenlik duygusu ve risk alma gibi özelliklerini olumsuz yönde etkilemektedir. Öğrenciler, olumsuz, hoş olmayan ya da arzulanmayan bir iklimin olduğu veya kendilerini dışlanmış hissettikleri

bir sınıfa gitmek istemezler. Bunun sonucunda öğrencilerin akademik başarısını düşürür ve şiddet davranışlarını ya da bu davranışlara yönelme riskini artırır.

Ölçekler arası ilişki incelendiğinde Olumlu- olumsuz duygular sadece akademik öz yeterlilik haricinde bütün ölçekler arasında düşük seviyede pozitif ilişki vardır. Aidiyet duygusu ise olumsuz duygularla ilişki bulunamamıştır. Aidiyet duygusu akademik öz yeterlilik haricinde bütün ölçekler arasında düşük seviyede pozitif ilişki vardır. Benim sınıfım algısı ise sadece akademik öz yeterlilik haricinde bütün ölçekler arasında düşük seviyede pozitif ilişki vardır. Araştırmada düşük seviyede çıkmasına rağmen akademik öz yeterliliğin, olumlu duygunun, olumsuz duygunun, benim sınıfım algısının aidiyet duygusu arasındaki ilişki yüksek ve pozitif yönde ilişki vardır. Çünkü öğrenci ne kadar sınıfına olumlu duygu taşırsa sınıfına o kadar ait hisseder. Sınıfta yaşadığı öğretmenden, arkadaştan ve dersten yaşadığı bir istenmeyen bir durum öğrencinin olumsuz duygu yaşamasına sebep olur. Bu durumda aidiyet duygusunu olumsuz etkiler. Bu araştırmadaki sonucun aksine Arastaman (2006) araştırmasında benim sınıfım ile aidiyet arasında ilişkiyi incelemiş ve yüksek pozitif yönde ilişki bulmuştur. Çünkü benim sınıfım ve aidiyet aynı sonuca götürebilecek kavramlardır. Öğrenci ne kadar çok benim sınıfım algısı oluşursa aidiyet duygusu da o kadar yüksek olmaktadır. Akademik öz yeterlilikle aidiyet duygusu arasında orta derece de pozitif ilişki vardır. Alaca (2011) araştırmasında bu sonuca ulaşmıştır. Çünkü öğrencinin akademik öz yeterliliğinin yeterli olması aidiyetinin yüksek olmasına tek başına yeterli değildir. Öğrencinin akademik sosyal öz yeterliliğinin yanında duygusal, sosyal ve fiziksel yeterliliğinin de tam olması gerekmektedir. Bu etmenlerin tam olması aidiyet duygusunu yüksek yönde etkiler. Ölçeklerin aidiyet duygusunu ne kadar yordadığı incelendiğinde en yüksek oranda yordamanın benim sınıfım algısında olduğu tespit

edilmiştir. Arastaman (2006) araştırmasında benim sınıfım algısı ile aidiyet duygusu sorularının aynı özellikleri ölçtüğünü belirtmiştir. Akademik öz yeterlilik, olumlu ve olumsuz duyguların ise sınıf içi aidiyet duygusunu anlamlı bir şekilde yordamamaktadır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulguların yorumlanması ile ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlara dayanarak yapılan önerilere yer verilmiştir.

5.1. SONUÇLAR

Araştırmanın 1.1. alt probleminde ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin olumlu duygu durumlarının öğrencinin cinsiyetine göre anlamlı farklılaşma durumunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Olumlu duyguların cinsiyet göre farklılaşma durumunun belirlenmesi için yapılan analizler sonucunda, olumlu duyguların(İlgili, güçlü, coşkulu, gururlu, uyanık, hevesli, kararlı, dikkatli, aktif, heyecanlı) öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklılaşma göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın 1.2. alt probleminde İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin olumlu duygu durumları, sınavlardaki kaygı düzeyine göre anlamlı farklılaşma durumunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Olumlu duyguların sınavlardaki kaygı durumuna göre farklılaşma durumunun belirlenmesi için yapılan analizler sonucunda, olumlu duyguların (İlgili, güçlü, coşkulu, gururlu, uyanık, hevesli, kararlı, dikkatli, aktif, heyecanlı) öğrencilerin sınavlarda yaşanan kaygı durumuna göre farklılaşma göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın 1.3. alt probleminde ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin olumlu duygu durumları, sınıf mevcuduna göre anlamlı farklılaşma durumunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Olumlu duyguların sınıf mevcuduna göre farklılaşma durumunun

belirlenmesi için yapılan analizler sonucunda, olumlu duyguların (ilgili, güçlü, coşkulu, gururlu, uyanık, hevesli, kararlı, dikkatli, aktif, heyecanlı) sınıf mevcuduna göre farklılaşma gösterdiği belirlenmiştir. Sınıf mevcudunun sayısı azaldıkça öğrencilerin daha çok olumlu duyguya sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın 2.1. alt probleminde ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin olumsuz duygu durumlarının öğrencinin cinsiyetine göre anlamlı farklılaşma durumunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Olumsuz duyguların cinsiyet göre farklılaşma durumunun belirlenmesi için yapılan analizler sonucunda, olumsuz duyguların(sıkıntılı, üzgün, utanmış, kaygılı, tedirgin, suçluluk, ürkeklik, düşmanca, sinirlilik, korkaklık) öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklılaşma göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın 2.2. alt probleminde İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin olumsuz duygu durumları, sınavlardaki kaygı düzeyine göre anlamlı farklılaşma durumunu ortaya koymak amaçlamıştır. Olumlu duyguların sınavlardaki kaygı durumuna göre farklılaşma durumunun belirlenmesi için yapılan analizler sonucunda, olumsuz duyguların(sıkıntılı, üzgün, utanmış, kaygılı, tedirgin, suçluluk, ürkeklik, düşmanca, sinirlilik, korkaklık) öğrencilerin sınavlarda yaşanan kaygı durumuna göre farklılaşma göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın 2.3. alt probleminde İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin olumsuz duygu durumları, sınıf mevcuduna göre anlamlı farklılaşma durumunu ortaya koymak amaçlamıştır. Olumsuz duyguların sınıf mevcuduna göre farklılaşma durumunun belirlenmesi için yapılan analizler sonucunda, olumsuz duyguların(sıkıntılı, üzgün, utanmış, kaygılı, tedirgin, suçluluk, ürkeklik, düşmanca, sinirlilik, korkaklık) sınıf mevcuduna göre farklılaşma göstermediği belirlenmiştir.

Araştırmanın 3.1. alt probleminde İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin benim sınıfım algısının öğrencinin cinsiyetine göre anlamlı farklılaşma durumunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Benim sınıfım algısının cinsiyet göre farklılaşma durumunun belirlenmesi için yapılan analizler sonucunda, benim sınıfım algısının öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklılaşma göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın 3.2. alt probleminde İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin benim sınıfım algısının, sınavlardaki kaygı düzeyine göre anlamlı farklılaşma durumunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Benim sınıfım algısının sınavlardaki kaygı durumuna göre farklılaşma durumunun belirlenmesi için yapılan analizler sonucunda, öğrencilerin sınavlarda yaşanan kaygı durumuna göre farklılaşma gösterdiği belirlenmiştir. Öğrenciler kendilerini ne kadar sınıfta mutlu olursa kadar az sınavlarda kaygı yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın 3.3. alt probleminde İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin benim sınıfım algısının, sınıf mevcuduna göre anlamlı farklılaşma durumunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Benim sınıfım algısının sınıf mevcuduna göre farklılaşma durumunun belirlenmesi için yapılan analizler sonucunda, benim sınıfım algısının sınıf mevcuduna göre farklılaşma gösterdiği belirlenmiştir. Sınıf mevcudunun sayısı azaldıkça öğrencilerin daha çok kendilerini sınıfa ait olarak hissettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın 4.1. alt probleminde İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin aidiyet duygusunun öğrencinin cinsiyetine göre anlamlı farklılaşma durumunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Aidiyet duygusunun cinsiyet göre farklılaşma durumunun belirlenmesi için yapılan analizler sonucunda, aidiyet duygusunun öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklılaşma göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın 4.2. alt probleminde İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin aidiyet duygusu algısının, sınavlardaki kaygı düzeyine göre anlamlı farklılaşma durumunu ortaya koymak amaçlamıştır. Aidiyet duygusu algısının sınavlardaki kaygı durumuna göre farklılaşma durumunun belirlenmesi için yapılan analizler sonucunda, öğrencilerin sınavlarda yaşanan kaygı durumuna göre farklılaşma göstermediği belirlenmiştir.

Araştırmanın 4.3. alt probleminde İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin aidiyet duygusu algısının, sınıf mevcuduna göre anlamlı farklılaşma durumunu ortaya koymak amaçlamıştır. Aidiyet duygusu algısının sınıf mevcuduna göre farklılaşma durumunun belirlenmesi için yapılan analizler sonucunda, aidiyet duygusu algısının sınıf mevcuduna göre farklılaşma göstermediği belirlenmiştir.

Araştırmanın 5.1. alt probleminde İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin akademik sosyal öz yeterlilik algısının öğrencinin cinsiyetine göre anlamlı farklılaşma durumunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Akademik sosyal öz yeterlilik algısının cinsiyet göre farklılaşma durumunun belirlenmesi için yapılan analizler sonucunda, akademik sosyal öz yeterlilik algısının öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklılaşma göstermediği belirlenmiştir.

Araştırmanın 5.2. alt probleminde İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin akademik sosyal öz yeterlilik algısının, sınavlardaki kaygı düzeyine göre anlamlı farklılaşma durumunu ortaya koymak amaçlamıştır. Akademik sosyal öz yeterlilik algısının sınavlardaki kaygı durumuna göre farklılaşma durumunun belirlenmesi için yapılan analizler sonucunda, öğrencilerin sınavlarda yaşanan kaygı durumuna göre farklılaşma göstermediği belirlenmiştir.

Araştırmanın 5.3 alt probleminde İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin akademik sosyal öz yeterlilik algısının, sınıf mevcuduna göre anlamlı farklılaşma durumunu ortaya koymak amaçlamıştır. Akademik sosyal öz yeterlilik algısının sınıf mevcuduna göre farklılaşma durumunun belirlenmesi için yapılan analizler sonucunda, akademik sosyal öz yeterlilik algısının sınıf mevcuduna göre farklılaşma gösterdiği belirlenmiştir.

Araştırmanın 6.1. alt probleminde; olumlu duygular ile benim sınıfım boyutu arasında zayıf, pozitif yönde; olumlu duygular ile aidiyet duygular arasında zayıf, pozitif yönde; olumlu duygular ile akademik sosyal öz yeterlilik arasında zayıf, negatif yönde anlamlı bir ilişki sonucuna ulaşılmıştır. Olumsuz duygular ile benim sınıfım boyutu arasında zayıf, pozitif yönde; olumsuz duygular ile akademik sosyal öz yeterlilik arasında zayıf, negatif yönde, anlamlı bir ilişki vardır. Olumsuz duygular ile aidiyet duygular arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır.

Benim sınıfım boyutu ile aidiyet duygusu arasında zayıf, pozitif yönlü; benim sınıfım boyutu ile akademik sosyal öz yeterlilik arasında zayıf, negatif yönlü; aidiyet duygusu ile akademik sosyal öz yeterlilik arasında zayıf, negatif yönlü, anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmanın 7.1 alt probleminde bağımsız değişken durumundaki olumlu duygular, benim sınıfım ve akademik sosyal öz yeterliliğin bağımlı değişken durumundaki sınıf içi aidiyet duygusu varyansını %8 oranında açıkladığı anlaşılmaktadır. Tek yönlü Varyans ANOVA tablosunun anlamlılık sütunundaki değer ise benim sınıfım ve sınıf içi aidiyet duyguları değişkenler arasındaki ilişkinin $p < 0,01$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Olumlu duygular ve akademik sosyal öz yeterliliğin sınıf içi aidiyet duygusu arasındaki ilişki ise istatistiksel

olarak anlamlı değildir. Bu bulgulardan hareketle benim sınıfım sınıf içi aidiyet duygusuna anlamlı katkıda bulunurken olumlu duygular ve akademik sosyal öz yeterlilik ise anlamlı bir katkıda bulunmamaktadır sonucuna ulaşılmıştır.

6.2. ÖNERİLER

Bu bölümde elde edilen bulgulardan yola çıkılarak ilkokul 4. Sınıf öğrencilerin sınıf içi aidiyet duygularını arttıran bazı öneriler getirilmiştir. Bu öneriler öğretmen, okul yöneticisi ve politikacılar başlığı altında aşağıda sıralanmıştır.

6.2.1. Sınıf Öğretmeninin Yapması Gerekenler:

- Öğretmenler öğrencilerin sınıf içi aidiyet duygularını arttırabilmesi öğrencileri sürekli izlemelidir.
- Sınıfta kararlar alırken öğrencileri de katmalıdır, öğrencilerle adil bir iletişim kurmalıdır.
- Öğrencileri bir birey olarak görmeli onlarla ilgilenmelidir, onlarla sevinçlerini paylaşıp birlikte eğlenmelidir, sınıf kurallarını birlikte oluşturmalıdır, öğrenci velileriyle sağlıklı bir iletişim kurmalıdır.
- Öğrencilerin sınıfta olumlu duygularını arttıracak, başarıma hissini arttıracak etkinlikler planlamalıdır.
- Öğrencilerle birebir ilgilenmeli değerli olduğu hissini öğrenciye göstermelidir.
- Derslerde öğrencilerin sınav kaygısını azaltacak

6.2.2. Okul Yöneticilerinin Yapması Gerekenler:

- Öğrencileri aidiyetlerini arttıracak okul yönetim kararlarına dahil etmelidir,
- Öğrencilerin aidiyetini arttıracak sosyal faaliyetler planlanmalıdır,
- Öğrencilerin okuldan zevk alacakları etkili ve verimli okul kültürü oluşturmalıdır,
- Okulda öğretmenin motivasyonunu arttıracak bir yönetim sergilemelidir.

- Sınıf ortamı, çocukların yaşı, ortamdaki çocuk sayısı, öğretim programlarının beklenti dikkate alınarak tasarlanmalıdır.

6.2.3. Eğitim Politikalarının Yapması Gerekenler:

- Sınıf mevcutları azaltmalıdır.
- Öğretmenleri öğrencilerin aidiyet duygusunu arttıracak hizmet içi eğitime tabi tutmalıdır.
- Öğrencilerin öğrenme motivasyonunu arttıracak araç ve gereçler, kitaplık, müze, atölye, spor ve müzik salonları gibi materyaller okulda eksik olmamalıdır.

KAYNAKÇA

- Acarbay,F.(2006).*Kapsamlı okul İklimini değerlendirme ölçeğini (öğrenci formu) türkçe dilsel eşdeğerlik güvenilirlik ve geçerlik çalışması*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aksu, S. (1998). *Hizmet işlerinde iş tatmini*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Alaca,F . (2011). *İki dili olan ve olmayan öğrencilerde okul yaşam kalitesi algısı ve okula aidiyet duygusu ilişkisi*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Adana
- Arastaman, G.(2006).*Lise birinci sınıf öğrencilerinin okula bağlılık durumlarına ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri (Ankara ili örneği)*,Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Arslan, H. (2007). *İlköğretim okullarında istenmeyen davranışların düzeltilmesinde ödül ve cezanın öğrenci davranışları üzerindeki etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Aslanargun,E.(2007). Okul aile işbirliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışması , *Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(8), 139- 155.
- Ayık, A.(2007). *İlköğretim okullarında oluşturulan okul ile okulların etkilediği arasındaki ilişki (Erzurum ili örneği)*, Yayımlanmış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Başaran, İ.(1982).*Örgütsel davranışın yönetimi*. Ankara: Gül yayınevi

- Başaran, İ. E.(1994).*Eğitim psikolojisi*, Ankara: Gül Yayınevi, Yargıcı Matbaası.
- Başar, M.A.(2003).*İlköğretim kurumlarının olanakları*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Bal,T. (2005). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin disiplin anlayışları ve Kullandıkları disiplin Yöntemleri*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Başar, H. (1999). *Sınıf yönetimi* . Ankara: Milli Eğitim Basımevi
- Bilgiç, S. (2009). *İlköğretim öğrencilerinde okul yaşam kalitesi algısının arkadaşlara bağlılık ve empati ile sınıf atmosferi değişkenleriyle ilişkisinin incelenmesi*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi , Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Bond,L.,Butler, H., Thomas, L., Carlin, J., Glover, S., Bowes, G., & Patton, G. (2007).
Social and school connectedness in early secondary school as predictors of late teenage substance use, mental health, and academic outcomes. *Journal of Adolescent Health*, 22(4), 357-366.
- Blum , R.(2005). School connectedness improving the lives of students ,
- Birch, S ve Ladd(2005) G. The teacher child relationship and children's early school adjustment, *Journal Of School Psychology*.35(2), 61-79.
- Brayn, H.D.(2005)Role strain , engagement and academic achievement in early adolescence ,*Educational Studies* , 31(6), 15-27.

- Bruce,G.veCrump,D.A.(2003). Association of parental involvement and social competence with school adjustment and engagement among six ,*Journal Of School Health* , 73(3), 121-126.
- Bursalioğlu, Z.(2005). *Okul ynetiminde yeni yapı ve davranış*, Ankara : Pegem A Yayıncılık.
- Capss, M.A(2003) .*Chacteristics of a sunse of belonging and its relationship to academic achievement of students in selected middle schools in region IV and VI aducational service centers*, Published Doctoral Dissentation , A&M University, Texas
- Connel, J.P and Klem M.A.(2004).Relationship matter linking teacher support to student engagement and achievement ,*Journal Of School Health*, 74(3), 262-273.
- Cceloğlu ,D.(1999). *Yeniden İnsan İnsana*, İstanbul: Remzi Yayınevi.
- Çayırdağ, N.(2006). *İlkğretim 7. ve 8. sınıf ğrencilerinin okul kltrn algılayışları ile zorbalık eğilimleri ve zorbalıkla başetme düzeyleri arasındaki İlişkinin İncelenmesi* , Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , İstanbul.
- Çelenk, S. (1999) *Okul başarisının ön koşul : Okul aile Dayanışması* , *İlköğretim Online* , 23(2), 28-34.
- Çetin, F. , Bilbay, A., Kaymak ,D.A. (2001). *Araştırmadan uygulamaya çocuklarda sosyal beceriler*, İstanbul: Epsilon Yayıncılık

- Çubukçu , Z. Girmen P.(2006). Orta öğretim kuramlarının etkili okul özelliklerine sahip olma düzeyi, Osmangazi Üniversitesi , *Sosyal Bilimler Dergisi*, Eskişehir.
- Çınar, O. , Temel , A. , Beden , N. Ve Göçgen, S.(2004). Kalabalık sınıfların öğretmen ve öğrenciye etkisi *XIII . Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Dindar, M.(2008). *Farklı türde ortaöğretim programlarında öğretim gören öğrencilerin okul İklimi algılarının karşılaştırılması*, Yedi Tepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul ,
- Döker,F. (2006).*İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin sınıf içi olumsuz davranışları ve öğretmen tepkileri*,Yedi Tepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Durmaz, A.(2008). *Liselerde okul yaşamı, (Kırklareli örneği)*. Yayınlanmış Yüksek Lisans , Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Eith, C.(2005), *Delinquency, schools and the social bond*, New York, LFB Scholarly Publishing LLC
- Finn J.D.(1993). *Student engagement and studentait riks*. Washington , D.C : Statistic,
- Finn , J.D , Rock , D.A. (1997).Academic succes among students at risk for school failure *.Journal Of AppliedPsychology*, 82, 221-261.
- Fırat, N.(2007) .*Okul Kültürü ve öğretmenlerin değerler sistemi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi , Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Fredricks, J.A Blumenfield , P. C Paris, A.H.(2004). , *School engagement : potential of the concept , stated of the evidence*. Rewiev Of EducationalResearch, 74, 59-109.
- Gezer, B.(2005). *Okul kültürünün öğrenci başarısı üzerindeki etkisi (Elazığ örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Gordon, T.(2008).*Etkili Liderlik eğitimi, katılımcı yönetim temelli*, İstanbul:Sistem Yayınları.
- Gür. H. *Ev ödevi yapma stillerinin akademik başarıya etkisi*, [http: www. mather. org.tr](http://www.mather.org.tr) Adresinden , 18.2. 2011 Tarihinde Alınmıştır.
- Jimerson , R.S , Compos , E. Greif, L.J . (2003).Toward An understanding of definitions and measures of school engagement and related terms , *The California School Psychologs*, 23(8),7-27
- Karasolak, K.(2009).*Mimari özellikler farklı ilk öğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin okulların bina ve bahçeleri hakkında görüşlerin incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Keskin, R.(2009).*Öğretmenlerin sınıf yönetimi ve istenmeyen öğrenci davranışlarıyla baş etmede kullandıkları yöntemlere ilişkin görüşlerin belirlenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yedi Tepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karatzias, A. Power K.&Swanson.(2005). V. Quality Of School Life : Development and preliminary standartization of an instrument based on performance

indicators, in scettish secondary school , *school effectiveness and school improvement* 5(1), 265-284.

Kıldan, O.(2005). Okul öncesi eğitim ortamları, *Kastamonu Eğitim Dergisi*.15(2), 501-510.

Kızılay, M.(2001). *İlköğretim II. kademe öğrencilerin okula bağlılık davranışları ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri*, Yayınlanmış Yüksek Lisans, Yedi Tepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü , İstanbul.

Kuzgun , Y.(1997). *Rehberlik ve psikolojik danışma*, Ankara : Ösym Yayınları.

Nas, F.(1995).*İstanbul ilinde genel liselere ve anadolu liselerine devam eden Öğrencilerin velilerinin, bu okullara ilişkin görüş ve beklentilerinin karşılaştırılması.*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi , Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Mengi, S.(2011).*Ortaöğretim 10. Ve 11. sınıf Öğrencilerinden sosyal destek ve öz yeterlilik*

düzeylerinin okula bağlılıkla ile ilişkisi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi , Sakarya Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Mok, M ve Flynn, M.(2002).Determinants of students quality of school life : a path model , *Learning Enviraments Research*, 5, 275-300.

- Newmann, F.(2002).*Higher-order tinking and prospects for classroom thoughtfulness, student engagement and achivement in american scandar Schools* Teachers College Press , Newyork
- Oğuz, O.(2008).*Öğretmen aile işbirliğinin öğrenci başarısına etkisi*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi , Yedi Tepe Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Osteman, F.K.(2000).Students need for belonging in the school community, *Rewiew Of Educational Research*, 70, 323-367.
- Özabacı, N. (2005).*Öğrencilerin kişisel özellikleri öğrenci başarısını belirlemesi* . Yaşadıkça Eğitim İstanbul : Kültür Koleji Yayınları
- Özdemir, S.(2010).Sezgin , F. Şirin H. , Karip, E. Ve Erkan , S. İlköğretim okulu öğrencilerin okul iklimine ilişkin algılarını yordayan değişkenlerin incelenmesi , *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* ,38, 213-224.
- Öztaş, S.(2010).*Kadrolu, sözleşmeli, ücretli statüye göre öğretmenlerin mesleki aidiyet duygusunun değerlendirilmesi*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, N.(2001).*Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarına ilişkin görüşler*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Samdal, O. (2000).Students Penception of school and their and alcohd use, A cross national study, *Addiction Research* 12(2), 34-35 .

- Sarı , M.(2007). *Demokratik değerlerin kazanımı sürecinde örtük program ; düşük ve yüksek okul yaşam kalitesine sahip iki ilköğretim okulunda nitelikli bir çalışma*,Yayımlanmış Doktora Tezi , Çukurova Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü , Adana.
- Sarıtaş, M. (2004). *Öğretmen veli görüşmelerinin yönetimi* ,Ankara :Pegem A Yayıncılık
- Schlechy, P.C.(2005).*Creating great schools six critical system at the heart of Educational innovation* , josey-bas wileyImprint , San Fransisco.
- Sinclair, M.F Hurley, C.M.(2001). *making connections that keep students coming to school. preventing problem behaviors ; A handbook of succesfull prevention strategies.*
- Şahan, H.(2007). *Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivelerinin rolü* , Yayımlanmış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Şarлак, K. (2008). *Duygusal yaşantılarda ve duygusal düzenlemede gözlemlenen bireysel farklılıkların çok boyutlu değerlendirilmesi*,Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, MuğlaÜniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Şişman, M.(2002).*Örgüt kültürleri*,Ankara: Pagem A Yayıncılık.
- Şişman,M.(2004).*Örgüt kültürü (eskişehir il merkezinde ilkokullarında bir araştırma* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.

- Tatar, M.(2004). Öğretmen beklentisi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi, *Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 65-66.
- Tütüncü, Tuba.(2007).*İlköğretim ikinci kademe öğretmenlerinin sınıf içi davranışlarının öğrenci algısına göre değerlendirilmesi*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yedi Tepe Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şimşek, Ş.(2004). *Yönetim ve organizasyon* , Ankara : Nobel Yayın Dağıtım Baskı .
- Ünal, S. Ve Ada, S.(2003). *Sınıf yönetimi* Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi, İstanbul.
- Voekl, K.E.(1997).Identification with school *american Jjournal of education*.105(2),204-319
- Yavuzer, H.(2007). *Çocuk Eğitim El Kitabı*, İstanbul: Remzi Kitapevi
- Yetim, A.(2004).Öğretmenin mesleki kişisel nitelikleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12, 541-550.
- Yıldırım, M. Dönmez, B.(2004). Okul aile işbirliğine ilişkin bir araştırma , *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* , 18(7), 98-115.
- Yılmaz, K.(2005). İlköğretim öğrencilerinin okul yaşamının niteliğine ilişkin görüşler *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* ,23(4), 1-13.
- Willms, J.D. (2000) .*Student engagement at school a sense belonging and participation* .Result from Pisa.

EKLER**EK-1:** Uygulama Veri Toplama Aracı**Ek-2:** Araştırma İzni**Ek-3:** Özgeçmiş

Ek-1: Veri Toplama Aracı

Sevgili öğrenciler,

- I. Aşağıdaki maddelerde sınıfta bulunduğunuz süre içinde yaşadığınız **duygu ve hislerinizle** ilgili çeşitli sözcükler yer almaktadır. Vereceğiniz cevaplar doğru veya yanlış olarak değerlendirilmeyecektir. Sadece kendi hissettiğiniz duygu sorulmaktadır. Lütfen kendi durumunuzu düşünerek cevabınızı (X) işareti koyarak veriniz. Her bir sözcük için sadece bir kutucuğu işaretleyiniz

Genel olarak, okulda bulunduğunuz süre içinde kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

Duygular	Çok sık	Bazen	Hiç
İlgili			
Sıkıntılı			
Heyecanlı			
Mutsuz			
Güçlü			
Suçlu			
Ürkmüş			
Düşmanca			
Hevesli			
Gururlu			
Asabi			
Uyanık			
Utanmış			
İlhamlı/Yaratıcı			
Sinirli			
Kararlı			
Dikkatli			
Tedirgin			
Aktif			

Korkmuş			
---------	--	--	--

		Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Katılmıyorum
1	Sınıftaki tüm öğrenciler birbirlerinden hoşlanırlar.			
2	Sınıftaki öğrenciler her zaman birbirleriyle kavga ediyor.			
3	Sınıftaki herkes benim arkadaşımıdır.			
4	Bu sınıftaki bazı öğrenciler mutlu değildir.			
5	Sınıftaki çoğu öğrenci yardım almadan ödevini yapabilir.			
6	Sınıfta bazıları arkadaşım değildir.			
7	Sınıftaki birçok öğrenci kavga etmekten hoşlanır.			
8	Sadece zeki öğrenciler ödevlerini yapabilirler.			
9	Öğrencilerin bazıları sınıfı sevmiyor.			
10	Sınıftaki öğrencilerin çoğu ödevlerini nasıl yapacaklarını bilirler.			
11	Bazı öğrenciler her zaman ödevlerini diğerlerinden daha iyi yapmaya çalışır.			
12	Bu sınıf eğlencelidir.			
1	Kendimi sınıfımın bir parçası gibi hissediyorum.			

2	Sınıfımda olmaktan mutluyum.			
3	Sınıfımda kendimi güvende hissediyorum.			
4	Bu sınıftaki varlığımın önemli olduğunu hissediyorum.			
5	Kendimi bu sınıfa ait hissediyorum.			
6	Bu sınıfta kendimi önemliymişim gibi hissetmiyorum.			
7	Bu sınıfta kendimi başarılı gibi hissediyorum.			
8	Bazen kendimi bu sınıfa ait değilmişim gibi hissediyorum.			
9	Keşke başka bir sınıfta olsaydım			
10	Bu sınıfta olmaktan gurur duyuyorum.			

II. Aşağıdaki sorularda **sınıfınızla ilgili** bazı maddeler yer almaktadır. Lütfen **kendi sınıfınızı** düşünerek her bir madde için çarpı(X) işareti koyarak cevabını veriniz.

III. Aşağıdaki maddelerde çeşitli konularda **Kendinize ne ölçüde güvendiğiniz** sorulmaktadır. Her bir maddenin yanında verilen seçeneklerden size uygun olanını çarpı (X) işareti koyarak belirtiniz

		Çok Az Güvenirim	Orta Derecede Güvenirim	Çok Fazla Güvenirim
1	Derste yapılan tartışmalara katılma.			
2	Kalabalık ve büyük bir sınıfta bir soruyu yanıtlama.			
3	Öğrenci temsilcisi olmak için çalışmak.			
4	Ders dışı etkinliklere (spor etkinlikleri, kulüpler) katılma.			
5	Öğretmeninizi daha yakından tanımak için onunla özel olarak konuşma.			

6	Sınıfta, öğretmeninizin ileri sürdüğü düşünceyi sorgulayacak fikirler ileri sürme.			
---	--	--	--	--

IV. Aşağıdaki sorularda durumunuza uygun düşen seçeneği çarpı (X) işareti koyarak belirtiniz.

1. Cinsiyetiniz: () Kız () Erkek

2. Okulda arkadaşlarınızla iletişiminiz nasıl?

() Çok iyi () İyi () Biraz iyi () Hiç iyi değil

3. Sınavlarda ne kadar kaygı yaşarsınız?

() Çok () Orta derecede () Hiç

4. Okulu ne kadar seviyorsunuz?

() Çok () Orta derecede () Hiç

5. Öğretmeninizi ne kadar seviyorsunuz?

() Çok () Orta derecede () Hiç

6. Sınıfınızı ne kadar seviyorsunuz?

() Çok () Orta derecede () Hiç

7. Sınıf ortamındaki fiziksel koşullardan (ısınma, oturma düzeni, sınıf mevcudu vs.) ne kadar memnunsunuz?

() Çok () Orta derecede () Hiç

8. Sınıfınızın mevcudu ne kadardır?

() 20'nin altında () 21-30 () 31-40 () 41-50

() 51 ve üzeri

10. Geçen seneki not ortalamanız nedir?

Zayıf Orta

İyi

Pekiyi

Ek-2: Araştırma İzin Yazısı

T.C.
SİVAS VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.0.58.20.02-605.01-
Konu : Araştırma İzni.
(Yük.Lis.Öğr. Burak GÜLDEN)

29.11.2012 32143

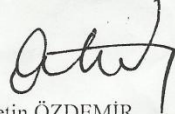
VALİLİK MAKAMINA

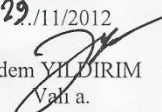
İlgi :a)Yüksek Lisans Öğrencisi Burak GÜLDEN'in 26/11/2012 Tarihli Dilekçesi.
b)Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün
07/03/2012 Tarihli B.08.0.YET.00.20.00.0-3616 Sayılı 2012/13 No'lu Genelgesi.
c)Valilik Makamının 13/09/2012 Tarihli ve B.08.4.MEM.0.58.20.02-605-22682
Sayılı Onayı.

Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Burak GÜLDEN, "Sınıf İçi Aidiyet Duygusu" konulu araştırma çalışması kapsamında, İlimiz Merkez İlçe ve Zara İlçesinde bulunan ekli listede isimleri belirtilen ilköğretim okulları 4. sınıf öğrencilerine yönelik anket uygulaması yapmak istemektedir.

İlgi (a) dilekçe ekindeki anket formu, Valilik Makamının İlgi (c) Onayı ile oluşturulan Araştırma Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenmiş olup anketin, İlimiz Merkez İlçe ve Zara İlçesinde bulunan ekli listede isimleri belirtilen ilköğretim okulları 4. sınıf öğrencilerine uygulanmasında bir sakınca görülmemektedir

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Çetin ÖZDEMİR
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

OLUR
29/11/2012

Adem YILDIRIM
Vali a.
Millî Eğitim Müdür V.

Muhsin Yazıcıoğlu Bulvarı No:23 58020 SIVAS
Telefon : 0346 228 48 00 / 165
Belgegeçer : 0346 227 06 39
İnternet : http://sivas.meb.gov.tr
E-Posta : arge58@meb.gov.tr ; istatistik58@meb.gov.tr
Ayıntılı Bilgi İçin : O.TAŞDELEN / AR-GE / ASKE / Öğretmen

EK-3: Özgeçmiş**KİŞİSEL BİLGİLER**

Adı Soyadı : BURAK GÜLDEN

Doğum Yeri : SİVAS/MERKEZ

Doğum Tarihi : 10.05.1986

EĞİTİM VE AKADEMİK BİLGİLER

İlkokul : Ziya Gökalp İlkokulu

Ortaokul : Fevzipaşa Orta Okulu

Lise : Sivas Kongre Lisesi

Lisans : Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi (2003-2007)

Yabancı Dil : İngilizce

MESLEKİ BİLGİLER

28/08/2007 - 26/06/2011: Zara Yapak Vakfı Özköyler İlköğretim Okulu'nda Sınıf Öğretmeni.

26.06.2011-: Zara Şehit Teğmen Hacı Bayram Elmas Yatılı Bölge Okulu'nda Sınıf Öğretmeni